

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

AFET YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ACİL DURUM VE AFETLERDE SAMSUN AFAD YÖNETİMİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Abdurrahman ORUÇ

HAZİRAN – 2021

GÜMÜŞHANE

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

AFET YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ACİL DURUM VE AFETLERDE SAMSUN AFAD YÖNETİMİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Abdurrahman ORUÇ

HAZİRAN – 2021

GÜMÜŞHANE

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

AFET YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ACİL DURUM VE AFETLERDE SAMSUN AFAD YÖNETİMİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Abdurrahman ORUÇ

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Afşin Ahmet KAYA

HAZİRAN – 2021

GÜMÜŞHANE

KABUL VE ONAY

X X X X

BİLDİRİM

Yüksek Lisans olarak hazırlamış olduğum “Acil Durum ve Afetlerde Samsun AFAD Yönetimi” isimli bu çalışmanın, tamamen kendi çalışmam olduğunu, her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve alıntı yaptığım tüm çalışmaların kaynakçada yer aldığını taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

09 / 06 / 2021

.....
Abdurrahman ORUÇ

ÖNSÖZ

Yüksek lisans öğrenimim boyunca ders döneminde farklı bakış açısı öğrendiğim ve tez hazırlama döneminde her ne kadar pandemiden dolayı yüz yüze görüşemesek de tecrübesinden ve bilgisinden çokça istifade ettiğim danışmanım Doç. Dr. Afşin Ahmet KAYA' ya teşekkürü bir borç bilirim.

Bilgisinden ve tecrübesinden beni hiç mahrum bırakmayan abim olarak gördüğüm Prof. Dr. Suat ÇOLAK hocama, üniversite arkadaşım ve kardeşim Dr. Tuncay POLAT' a, Gümüşhane üniversitesinde beni hiç yalnız hissettirmeyen ve her konuda yardımını esirgemeyen Dr. Melikşah TURAN' a şükranlarımı sunarım.

Bu çalışmada kullandığım verileri temin eden Samsun İl Afet ve Acil Müdürlüğü amirlerine ve altı yıl beraber aynı masada çalıştığım enformasyon memuru Erhan BİLGİN' e çok teşekkür ederim.

Üniversite camiasına girmeme ve akademik eğitim hayatıma başlamamda bana maddi ve manevi olarak destek olan, bunlardan daha önemlisi bana iki güzel kız çocuğu veren hayat arkadaşım, eşim Elif ORUÇ' a sunulabilecek en güzel duyguları sunuyorum.

Gümüşhane - 2021
Abdurrahman ORUÇ

ÖZET

ORUÇ, Abdurrahman. Acil Durum ve Afetlerde Samsun AFAD Yönetimi, Yüksek Lisans, 2021, (XIII +48)

Bu araştırma da Samsun Afet ve Acil Durum İl Müdürlüğü Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezine 01.01.2014 ve 31.12.2018 tarihleri arasında 122 nolu acil ihbar hattına gelen ihbar kayıtlı verileri incelenerek sonuçlar elde edilmiştir.

Çalışmamız sonucunda İl Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezlerine gelen ihbarların ilgili kurumlara daha hızlı ulaşabilmesi için önerilerde bulunabilmeği hedeflemektedir.

Araştırmada kullanılan 983 adet ihbardan elde edilen sonuçlar; frekans ve yüzde dağılımları ile SPSS 21 programına bağlı Ki-Kare guruplar arası bağımsızlık testi kullanılarak elde edilmiştir.

Bu Araştırma sonuçlarına göre; Samsun il afet ve acil durum müdürlüğü afet ve acil durum yönetim merkezine gelen 983 ihbarın %22,4' üne acil müdahale ekibi yönlendirilmiştir. İhbarların %72,8'ine Diğer kamu kurumları yönlendirildiği tespit edilmiştir. Samsun İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü Acil Müdahale Ekiplerinin müdahale ettiği olayların ilk sırasında %24,5 ile trafik kazaları, %21,4 ile kayıp olayları, %9,1 ile mahsur kalma olaylar ve %8,2 ile su taşkını olayları olduğu görülmektedir. Toplam ihbarların %59,3 mahsur kalma ve hasta nakli olarak kayıtlara geçmiştir. Yapılan analiz sonucunda ise mahsur kalma olaylarının %73,3' üne ve hasta nakli olaylarının %78,2' sine Büyükşehir Belediye Başkanlığı ve İlçe Belediye ekiplerinin yönlendirildiği tespit edilmiştir. Ayrıca mahsur kalma olaylarının %85'nin ve hasta nakli olaylarının %99,5'nin Kış aylarında meydana geldiği belirlenmiştir. Gerçekleşen olaylar ile meydana geldiği aylar arasında anlamlı farklılık olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelime: Acil Durum, Afet Yönetim, İhbar, Samsun AFAD

ABSTRACT

ORUÇ, Abdurrahman. Samsun Afad Management in Emergency and Disasters, Master Thesis, 2021, (XIII+48)

In this research, notice registered data coming to 122 numbered emergency denunciation line between dates of 01.01.2014 and 31.12.2018 in Disaster and Emergency Management Center of the Provincial Directorate of Disaster and Emergency Situation of Samsun is obtained.

As a result of the data analyzed in the study, it is aimed to make suggestions so that the notices coming to the Provincial Disaster and Emergency Management Centers reach the relevant institutions faster.

The results obtained from 983 notices used in the research; The frequency and percentage distributions were obtained by using the Chi-Square Independence test connected to the SPSS 21 program.

According to the results of this research, in 22,4 % of 983 notices coming to Samsun Provincial Disaster and Emergency Management Center emergency response team was directed. It was determined that 72,8 % of notices were directed to other public institutions. It is observed that Samsun Provincial Disaster and Emergency Directorate Emergency Response Team intervene 24,5 % traffic accidents, 21,4 % missing incidents, 9,1 % stuck incidents and 8,2 % flood incidents respectively. 59,3 % total notices were recorded as being stranded and patient transfer. According to the result of the analysis, it is determined that the Metropolitan Municipality and District Municipality Teams were directed to 73,3 % of stranded incidents and 78,2 of patient transfer incidents. In addition it has been determined that 85% of stranded incidents and patient transport incidents 99.5% occurred during the winter months. It has been revealed that there is a significant difference between the events that took place and the months it occurred.

Keywords: Samsun AFAD, Emergency, Disaster Management, Notice

İÇİNDEKİLER

DIŞ KAPAK

İÇ KAPAK

KABUL VE ONAY	III
BİLDİRİM	IV
ÖNSÖZ	V
ÖZET	VI
ABSTRACT	VII
İÇİNDEKİLER	VIII
TABLolar LİSTESİ	XI
ŞEKİLLER LİSTESİ	XII
KISALTMALAR	XIII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.ACİL DURUM VE AFET YÖNETİMİ	3-8
1.1. Acil Durum	3
1.2. Afet	3
1.3. Afet Yönetimi	4
1.3.1. Afet Yönetim Evreleri	4
1.4. Afet Türleri	5
1.4.1. Doğa Kaynaklı Afetler	5
1.4.2. İnsan Kaynaklı Afetler	6
1.5. Olay	6
1.6.Afet Yönetimiyle İlgili Diğer Kavramlar	7
1.6.1. Risk Kavramı	7
1.6.2. Risk Yönetimi	7
1.6.3. Kriz Kavramı	8

1.6.4. Kriz Yönetimi.....	8
---------------------------	---

İKİNCİ BÖLÜM

2. AFET VE ACİL DURUM YÖNETİM BAŞKANLIĞI VE SAMSUN İL AFET ACİL DURUM MÜDÜRLÜĞÜNÜN ÇALIŞMA SİSTEMİ9-18

2.1. 2009 Yılı Öncesi Türkiyede Afet Yönetimi	9
2.2. Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığının Kuruluşu.....	11
2.3. AFAD Başkanlık Teşkilatı ve Görevleri	13
2.3.1. Başkanlık.....	13
2.3.1.1. Başkanın Görevleri.....	13
2.3.1.2. Hizmet Birimleri	13
2.3.1.3. Planlama ve Zarar Azaltma Dairesi Başkanlığının görevleri.....	14
2.3.1.4. Müdahale Dairesi Başkanlığının Görevleri.....	14
2.3.1.5. İyileştirme Dairesi Başkanlığının görevleri	15
2.3.1.6. Sivil Savunma Dairesi Başkanlığının Görevleri	15
2.3.1.7. Personel ve Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı	15
2.4. Samsun İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü.....	16
2.4.1. Teşkilat Şeması	16
2.4.2. İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğünün Görevleri	16
2.4.3. Afet ve Acil Durum Arama Kurtarma Birlik Müdürlükleri	17
2.4.4. İl Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi	17
2.4.4.1. İl Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi Kuruluşu	17
2.4.4.2. İl Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi Görevleri.....	18

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.SAMSUN İLİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ VE ÇALIŞMA NEDENİ19-20

3.1. Genel Bilgiler	19
3.2. Coğrafi Konumu.....	19
3.3. Jeolojik Yapı.....	19
3.4. İklim Özellikleri	20

3.5. Samsunda Meydana Gelen Büyük Afetler	20
---	----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	21-23
4.1. Araştırmanın Önemi	21
4.2. Araştırmanın Amacı	21
4.3. Beklenen Yararlar.....	22
4.4. Araştırmanın Kapsamı ve Kısıtlaması.....	22
4.5. Materyal Metot	22
4.6. Araştırmanın Hipotezleri	23

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	24-45
5.1. Bulgular	24
5.2. Tartışma	41

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	46
-------------------------------	-----------

KAYNAKÇA	48
-----------------------	-----------

EKLER

EK 1. Veri Kullanım İzin Belgesi.....	53
--	-----------

EK 2. Bilimsel Araştırma Ve Yayın Etik Kurulu Proje Onay Formu	54
---	-----------

ÖZGEÇMİŞ.....	57
----------------------	-----------

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Görölme Sıklığı Açısından Türkiye’deki Afetler	11
Tablo 2. Samsun Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezine Gelen İhbarlarının Olay Türlerine Göre Dağılımı	24
Tablo 3. SAADYM Gelen İhbarların Meydana Geldiği İlçeler.....	25
Tablo 4. SAADYM Gelen İhbarlardaki İhbar Eden Kişi, Yönlendirilen Ekip, Etkilenen Kişi Sayısı ve Etkilenme Şekillerini Gösterir Tablo	26
Tablo 5. SAADYM Gelen İhbarlardaki Olayların Meydana Geldiği Zamanlar.....	27
Tablo 6. SAADYM Gelen İhbarların Olay Türü ve Olayda Görülen Vaka Durumunun Karşılaştırılmasını Gösterir Tablo	28
Tablo 7. SAADYM Gelen İhbarların Olay Türlerinin Geliş Saatlerine Göre Dağılımını Gösterir Tablo.....	30
Tablo 8. SAADYM Gelen İhbarların Olay Türleri ile Meydana Geldiği Ayların Karşılaştırıldığını Gösterir Tablo.....	31
Tablo 9. SAADYM Gelen İhbarlarda Belirtilen Olaylara Yönlendirilen Kurumların Karşılaştırılması.....	33
Tablo 10. SAADYM Gelen İhbarlara Müdahale Eden Ekiplerin Olaya Müdahale Sürelerini Gösterir Tablo	34
Tablo 11. SAADYM Gelen İhbarları Yapan Kişi veya Kurumlara Göre İhbara Müdahale Eden Kurumları Gösterir Tablo.....	35
Tablo 12. SAADYM Gelen İhbarlardaki Olay Türlerinde Olay Başına Etkilenen Kişi Sayısını Gösterir Tablo	36
Tablo 13. SAADYM Gelen İhbarlardaki Olay Türlerine Göre Olaya Müdahale Süresini Gösteren Tablo	37
Tablo 14. SAADYM Gelen İhbarları Yapan Kişi veya Kurumların Olay Türlerine Göre Dağılımını Gösterir Tablo	38
Tablo 15. Olaylara Müdahale Eden Ekiplerin Toplamda Hangi Olaylara Müdahale Ettiğini Gösterir Tablo.....	39

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı Teşkilat Şeması.....	12
Şekil 2. Samsun İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü Teşkilat Şeması.....	16
Şekil 3. Samsun İl Afet ve Acil Durum İl Müdürlüğü Acil Müdahale Ekibinin 2014 ve 2019 yılları arasında Müdahale yaptığı olayların dağılımı.	40

KISALTMALAR

TÜRKÇE	
AADYM	Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi
AFAD	Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı
BBB	Büyükşehir Belediye Başkanlığı
DSİ	Devlet Su İşleri
H	Hipotez
KBRN	Kimyasal Biyolojik Radyolojik ve Nükleer
N	Sayı
İAADYM	İl Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi
SAMSUN	Samsun İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü
SBBB	Samsun Büyükşehir Belediye Başkanlığı
SİAADM	Samsun İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü
SAADYM	Samsun Afet ve Acil Durum Yönetim

GİRİŞ

Türkiye sahip olduğu tektonik, sismik, topografik ve iklimsel yapısı gereği doğa kaynaklı afetlerle sıklıkla karşı karşıya kalan bir ülkedir. Su baskını, sel, çığ, heyelan, yangın ama en önemlisi deprem gibi doğa olaylarından çokça etkilenmektedir. Ülkemizde doğa kaynaklı afetlere karşı önlem çalışmaları ilk olarak 1939 yılında meydana gelen Erzincan depreminden sonra başladığı görülmektedir. Daha sonra 17 Ağustos 1999 da meydana gelen Marmara depreminden sonrada ülkemiz de Afet yönetimi ve koordinasyon konusunda dönüm noktası yaşanmıştır. Yaşanan büyük can ve mal kaybı göstermiştir ki Afet yönetimi tek elde toplanmalı ve koordine edilmelidir.

Bu doğrultuda afetlerle ilgili olarak görev yapan İçişleri Bakanlığı'na bağlı Sivil Savunma Genel Müdürlüğü, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'na bağlı Afet İşleri Genel Müdürlüğü ve Başbakanlığa bağlı Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü kapatılarak 2009 yılında çıkarılan 5902 sayılı yasa ile Başbakanlığa bağlı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı kurularak yetki ve sorumluluklar tek bir çatı altında toplanmıştır. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile ilgili yapılan düzenlemeler kapsamında, 15 Temmuz 2018 tarihinde yayınlanan 4 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı İçişleri Bakanlığına bağlanmıştır. Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı Afet öncesi Afet anı ve Afet sonrası bütün müdahalelerin aksatılmadan dinamik bir şekilde yürütülmesini ve ülkemizdeki bütün kurumlarla beraber çalışarak zararı asgari düzeye indirmeye çalışmaktadır.

Samsun İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü 3 Temmuz 2012 tarihinde Samsun'da meydana gelen sel olayından sonra diğer kamu kurum kuruluşları ile aktif çalışmaya başlamıştır. Samsun ilini seçmemizin başlıca nedenleri; Samsun ilinin çok sık doğa olaylarına maruz kalması ve Samsun İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğünün 2014 yılından itibaren bütün ihbarları düzenli şekilde kayıt altına almasıdır.

Bu çalışmamızdaki amaç Samsun ilinde meydana gelen Sel, Deprem, Yangın, Trafik kazası, KBRN, Orman Yangınları, Mahsur kalma, Heyelan, Kayıp, Boğulma gibi olayların incelenerek Samsun Afet ve Acil Durum İl Müdürlüğü Afet ve Acil Durum

Yönetim Merkezinin olaylara müdahale yöntemi ve hangi kurumlar ile daha etkili çalıştığı tespit edilmiştir.

Araştırma Samsun İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezine 01.01.2014 ve 01.01.2019 tarihleri arasında gelen ihbar kayıtlarını kapsamıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ACİL DURUM VE AFET YÖNETİMİ

1.1. Acil Durum

Günümüzde hızlı gelişen teknoloji insan hayatını kolaylaştırıyor olsa da beraberinde kazaları da getirebilmektedir. Bu kazalar genellikle tedbirsizlik veya yetersiz bilgidir kaynaklanabilir.

Acil durum; İnsan hayatını tehlikeye sokan veya büyük mal kayıplarına yol açabilecek, hızlı ve profesyonel müdahaleyi gerektiren aniden gelişen olaylardır (Akyel, 2005:16). İvedilikle müdahale gerektiren ve insan hayatını, yerleşim yerlerini, devlet veya özel kuruluşların işleyişlerini olumsuz yönde etkileyerek aksaklığa uğratması sonucunda olduğu bölgedeki imkanlar ile üstesinden gelinebilen olaylar şeklinde tanımlanmaktadır (Kadioğlu, 2011:37).

1.2. Afet

İnsanlar geliştirdikleri hızlı teknoloji sayesinde günümüzde refah içinde yaşamaktadır. Ancak teknolojiyi bu kadar hızlı geliştirirken doğayla olan mücadelemiz çoğu zaman doğanın aleyhindedir. Doğayla uyum sağlayan bir gelişim gösteremediğimizden dolayı doğadan aldıklarımızı doğa bir gün bizden mutlaka geri almaktadır.

Afet; Doğa veya insan kaynaklı herhangi bir olay sonucunda insanların, tabi ve kültürel kaynakların fiziksel, ekonomik ve sosyolojik olarak olumsuz etkilenmesi ve bu etkinin yerel imkân ve kaynaklar ile üstesinden gelinemeyeceği durum şeklinde tanımlanabilmektedir (Kadioğlu, 2008:4). Birleşmiş Milletlere göre afet; Toplum üzerinde fiziki ve psikolojik kayıplara neden olan, sosyal hayata, ekonomiğe, tabi ve kültürel kaynaklara zarar vererek toplumun normal hayat akışına darbe vuran ve etkilediği toplumun kendi imkanları ile bu olayın üstesinden gelememe durumu olarak tanımlanmaktadır (UN, 2009:9).

Bir bölgede eldeki imkanların bir olay sonucunda yetersiz kalma durumu afet olarak tanımlansa da başka bir bölgede aynı olayın etkileri eldeki imkanlar ile çözülebildiğinden dolayı bu olayın sonucu acil durum olarak tanımlanır (Oktay, 2002:136)

1.3. Afet Yönetimi

Afet sonrası oluşabilecek kayıpların en aza indirilmesi için afet öncesi ve afet sonrasında yapılacak çalışmaların planlanması ve bu planların uygulanması için toplumun bütün kaynaklarının bu hedef doğrultusunda etkin bir şekilde kullanılmasıdır (Ergünay ve Özmen, 2013: 1).

Ülkemizde Afet yönetimi meydana gelen büyük depremlerden sonra önem kazanmıştır. Halkın sadece afetten sonra mağduriyetinin giderilmesinin yeterli olmadığını gören yöneticiler afet yönetiminin afet öncesi, anı ve sonrası olarak planlanmasını uygun görmüşlerdir.

1.3.1. Afet Yönetim Evreleri

-Zarar Azaltma

-Hazırlık

-Müdahale

-İyileştirme

Afet yönetimi bu dört ana süreçten oluşmaktadır.

Bu dört ana süreç afet yönetiminde birbirinden bağımsız olarak değil birbiri ile koordineli ve bağlantılı olarak yürütülmesi gerekmektedir (Yılmaz, 2018:4)

***Zarar Azaltma**

Afet sonrasında Müdahale döneminde başlayıp ve bir sonraki afet olana kadar geçen zaman içerisinde oluşabilecek afetin etkilerinden zarar görmemek için yapılan teknik, idari ve sosyal önlemlere yönelik çalışmaların tümüne zarar azaltma denilmektedir (Güler, 2008:35)

***Hazırlık Aşaması**

Hazırlık Aşaması; Oluşabilecek bir afetten önce belirlenen tehlikelerin giderilmesi zararların azaltılması ve bu afetten etkilenen toplumun afet sonrasında bütün ihtiyaçlarının ivedilikle karşılanabilmesi için afet öncesinde yapılan çalışmaları kapsar. (Şahin, 2010:134-135)

***Müdahale**

Afetin oluşumundan hemen sonra can ve mal kurtarma çalışmalarının yapıldığı evredir. Bu evrede görev alacak personel belirlenmesi, halka uyarı yapılması, halkın barınma ihtiyacının karşılanması, arama kurtarma çalışmalarının başlatılması ve devam ettirilmesi, tıbbi yardım sağlanması, hasar tespiti yapılması, risk azaltma çalışmalarının belirlenmesi müdahale evresi içerisinde (Kadıoğlu, 2008:23)

***İyileştirme**

İyileştirme safhasında afetten etkilenen toplumun haberleşme, ulaşım, su, enerji, altyapı, eğitim, uzun süreli geçici barınma, ekonomik ve sosyal faaliyetler gibi hayati önem taşıyan aktivitelerin asgari düzeyde karşılanabilmesi için yapılan bütün çalışmaları kapsar (Kadıoğlu,2008:28)

1.4. Afet Türleri

Afet Türleri Uluslararası literatürde Doğa ve Teknoloji kaynaklı olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır (Hoyois ve diğerleri, 2006: 15).

Ülkemizde ise 2014 yılında hazırlanan Afet Yönetiminde Etkinlik Komisyon Raporu'na göre doğa ve insan kaynaklı olarak ikiye ayrılmaktadır (Ural vd. 2014: 3).

1.4.1. Doğa Kaynaklı Afetler

Doğa kaynaklı afetler ise 2014 Afet Yönetiminde Etkinlik Komisyon Raporuna göre Ani gelişen doğa kaynaklı (Deprem, Sel, Çığ, Heyelan, Kaya düşmesi gibi) ve Yavaş gelişen doğa kaynaklı (Kuraklık, Erozyon, Küresel ısınma, Kıtık gibi) olmak üzere ikiye ayırmaktadır (Ural vd. 2014: 3).

Doğa kaynaklı afetler kendi içerisinde beşe ayrılmaktadır. Bunlar jeofiziksel, meteorolojik, hidrolojik, klimatolojik ve biyolojiktir. Jeofiziksel afetler; depremler,

volkanik patlamalar, kaya düşmesi, heyelan, çığ ve çökmeler bu grupta yer alır. Meteorolojik afetler; fırtına, hortum, aşırı kar yağışı gibi olaylarda bu grupta yer alır. Hidrolojik afetler; sel, ani su baskını, aşırı yağışa bağlı heyelan, kaya düşmesi, tsunami gibi olaylarda bu grupta yer alır. Klimatolojik afetler; sıcak veya soğuk hava dalgaları, kuraklık, sıcak havalara bağlı orman yangınları gibi olaylarda bu afet grubunda yer alır. Biyolojik afetler; canlı organizmaların, bakterilerin toksinlerinin, virüslerin sebep olduğu afetlerde bu grupta yer alır (<http://www.emdat.be>, 2016).

1.4.2. İnsan Kaynaklı Afetler

İnsan kaynaklı afetler; savaşlar, teknolojik kazalar, kimyasal biyolojik ve nükleer silahlar, Endüstriyel kazalar, terör vb. olaylardır (Akdağ, 2002: 5-6; Boduroğlu, 2017). İnsanların sanayi ve teknolojiyi hızlı bir şekilde geliştirirken ihmalkâr ve tedbirsiz davranmaları sonucunda büyük can ve mal kaybına sebep olan kazalar meydana gelebilir (www.afad.gov.tr, 2015). Ayrıca bu kazaların sonucu insanlar üzerinde ve doğa üzerinde kalıcı veya geçici hasarlar bırakabilir (Şengün, 2007: 44)

1.5. Olay

Ortaya çıkan, oluşan durum, ilgi çeken veya çekebilecek nitelikte olan her türlü iş, hadise, vaka olay olarak tanımlanmaktadır (sozluk.gov.tr).

İhbarların kapsadığı olaylar; Deprem, su taşkını, sel, mahsur kalma, heyelan, çığ, KBRN, takipli hasta, trafik kazası, kayıp, boğulma, göçük, yangın ve diğer.

a. Deprem; Yer kabuğunun kırılmasıyla birlikte aniden oluşan titreşimlerin dalgalar halinde yayılarak yer yüzeyini sarması olayıdır (Özmen, 2007)

b. Su taşkını, Sel; Bir akarsuyun ani yağış, ani kar erimesi gibi çeşitli nedenlerden dolayı etrafındaki arazilere veya yerleşim yerlerinde bulunan altyapı ve canlılara zarar vermesi sonucu sosyal hayatı sekteye uğratan olaylardır (Uşakay, Aksu, 2002).

c. Mahsur Kalma; Bir Olay nedeniyle kendi imkanlarıyla bulunduğu yerden çıkamama durumudur (afad.gov.tr, 2020)

d. Heyelan; Yamaç dengesinin bazı olaylar sonucu bozularak yerçekimin etkisiyle birlikte toprak kütlelerinin bir kısmının yamaç doğrultusunda hareket ederek yer değiştirmesidir (Öztürk, 2002)

e.Çığ; Genellikle bitki örtüsünün zayıf olduğu sarp, tepelik, ve meyilli vadi yamaçlarında kütleler halinde birikmiş olan kar tabakasının iç veya dıştan gelen bir etkiyle yamaç eğiminin doğrultusunda kar kütlesinin hareket etmesidir (Taştekin, 2003).

f.KBRN; Kimyasal, biyolojik, radyoaktif ve nükleer maddelerin kasten veya kazara yayılması sonucu insan sağlığını ve çevreyi olumsuz yönde tehlikeye atması olayıdır (afad.gov.tr, 2020)

g.Takipli hasta; Uzmanlık gerektiren yan dallara sevk edilen ve yeşil liste olarak tanımlanan listeye kaydedilen hastalara takipli hasta denmektedir (khgmistatistikdb.saglik.gov.tr, 2020). Fakat İhbarlarda yer alan takipli hastalar ise diyaliz ihtiyacı duyan hastaları ifade etmektedir.

h.Trafik kazası;Karayolu üzerinde bir veya birden fazla aracın karıştığı ölüm veya yaralanmanın olduğu olaylardır (afad.gov.tr, 2020)

ı.Kayıp; Arazide haber alınamayan kişilerin kolluk kuvvetleriyle birlikte aranması olayını tanımlar.

i.Boğulma; Akarsuda veya denizde kaybolan kişilerin aranması olayını tanımlar.

j.Göçük;Yer altı açıklarında, tavan ve yan duvarlardan ayrılan kaya parçalarının ve blokların açıklığın içine çökmesidir (afad.gov.tr, 2020)

k.Yangın;Yanma olayının İnsan kontrolünden çıkarak devam etmesi sonucu zarar oluşturmaya denir (Kocalan, 2019:58)

l.Diğer; Yukarıda tanımlanan olaylar dışında kalan olayların kapsar.

1.6. Afet Yönetimiyle İlgili Diğer Kavramlar

1.6.1. Risk Kavramı

Risk; bir olayın doğuracağı olumsuz sonuçların olma ihtimalidir (UNISDR, 2009: 25). Ayrıca risk kavramı bir tehlike potansiyelinin ortaya çıkma ihtimalidir (www.who.int, 2017).

1.6.2. Risk Yönetimi

Afet öncesinde tehlikelerin belirlenerek bu tehlikelerden en yüksek derece ne kadar etkileneceğimiz hesaplanarak gerekli yasal düzenlemeler, yapı ve deprem yönetmeliklerinin gözden geçirilmesi, tehlike ve risk haritalarının güncellenmesi, afet

senaryolarının hazırlanması, eğitimlerin yapılması, önleyici mühendislik çalışmalarının yapılması gibi uzun vadede yapılacak işleri kapsamaktadır (Ergünay, 2009: 6).

Risk yönetimi yaşadığımız dünyadaki tehlikelerle beraber yaşamayı öğrenmemizi ve en az seviyede etkilenmemizi amaçlar. Endonezya da her yıl yıkıcı depremler yaşanmasına rağmen insanların oradaki verimli toprakları terk etmemesi ve insanların oradaki tehlikeleri bilmesine rağmen tehlikelerle birlikte yaşamayı seçmelerine örnek olarak gösterilebilir.

1.6.3. Kriz Kavramı

Türk dil kurumuna göre kriz; bir şeye aniden duyulan aşırı istek veya bir şeyin kısıt bulunma durumu (sozluk.gov.tr, 2020). Akdağ' a göre Kriz ise aniden ve beklenmedik bir şekilde gelişen eğer doğru yönetilirse fırsata çevrilebilen yanlış ve hazırlıksız bir şekilde yönetilirse kurum için çöküşe sebep olabilecek durumlardır (Akdağ, 2005: 3).

1.6.4. Kriz Yönetimi

Kriz yönetimi örgütün ve paydaşlarının olumsuz olaylarla karşılaştıklarında olayı koordine ettikleri ve yönettikleri sürece denir (Zincir ve Yazıcı, 2013: 68). Ayrıca Kriz yönetimi acil durumlarda kurumun veya kurumların sergileyeceği davranış biçimlerini planlama aşamasıdır (Jia vd., 2012: 138).

İKİNCİ BÖLÜM

2. AFET VE ACİL DURUM YÖNETİM BAŞKANLIĞI VE SAMSUN İL AFET ACİL DURUM MÜDÜRLÜĞÜNÜN ÇALIŞMA SİSTEMİ

2.1. 2009 Yılı Öncesi Türkiyede Afet Yönetimi

Cumhuriyetin kuruluşundan sonra başlarsak 26 aralık 1939 yılında meydana gelen Erzincan depremi Erzincan da büyük yıkımlara sebep olmuştur. Bu deprem 32962 kişinin yaşamını yitirmesine, 116720 yapının hasar görmesine ve yıkılmasına sebep olmuştur. Bunun üzerine 17 Ocak 1940 yılında 3773 sayılı “Erzincan’da ve Erzincan Depreminden Müteessir olan Mıntikalarda Zarar Görenlere Yapılacak Yardımlar Hakkında Kanun” Çıkarılmıştır. Bu kanuna göre depremde etkilenen bölgede çalışan memurlara ve çeşitli kurumlarda çalışanlara üç maaş avans ödenmesine, evleri yıkılan veya hasar görenlere arsa, inşaat malzemesi gibi imkanlar sunulmasına, vergi mükelleflerinden vergi alınmamasına karar verilmiştir (Yılmaz, 2018:24-25).

1944 yılına kadar ülkemizde afet yönetim anlayışı afet olduktan sonra yaraları sararak müdahale aşamasını bensemiş durumdaydı. 1944 yılından sonra 1958 yılında sivil savunma kanunu çıkıncaya kadar olan sürede müdahalenin yanı sıra zarar azaltma çalışmaları da belirli ölçüde etkisini göstermiştir. 1958 yılında sivil savunma teşkilatı kurulduktan sonra 1999 yılına kadar olan zamanda afet yönetiminin resmi olarak bakanlık bünyesinde ele alınması sağlanmıştır. 1999 yılında yaşanan marmara depreminden sonra artık afet yönetiminin önemi ülkemizde net bir şekilde anlaşılmıştır (JİKA, 2004).

Daha sonraki yıllarda Erzincan depreminden dolayı yıkılan binaların inşa edilebilmesi için 3980 sayılı kanun ile bütçeye ek ödenek çıkarılması, mahkumların affedilmesi, Erzincan’a yapılacak olan ulaşım hizmetlerinde ücret indirimi yapılması, yapılacak olan uluslararası yardımlarda gümrük vergilerinden muaf tutulması bu kanunla düzenlenmiştir(Göktürk ve Yılmaz, 2017:120-121).

Erzincan depreminden kısa bir süre sonra yaşanan Niksar-Erbaa, Adapazarı Hendek, Tosaya-Ladik ve Bolu Gerede Depremlerinde 43319 kişi hayatını

kaybederken 75 bin kişide bu depremlerde yaralanmıştır. O dönemdeki hükümet bu ağır bilançoyu görünce deprem sonrası yıkılan yapıların ülkeye olan zararını görerek deprem öncesinde zararların azaltılmasını amaçlayan 4623 sayılı kanunu “yer sarsıntılarında evvel ve sonra alınacak tedbirler hakkında” 18 temmuz 1944 yılında yürürlüğe konulmuştur. Bu kanuna göre ülkemizde deprem öncesinde deprem tehlikesi olan bölgelerin belirlenmesi ve bu bölgelerde yapılacak olan yapıların deprem şartlarına uygun yapılmasını amaçlayan yönetmeliklerin çıkarılması ve bu yönetmeliklerin uygulanma zorunluluğunun getirilmesi istenmiştir. İl ve ilçelerde Acil yardım ve kurtarma çalışmalarını daha önceden planlanmasını ve zarar azaltmaya yönelik çalışmaların yapılabilmesi için araştırmaların yapılmasını şart konulmuştur (Yılmaz, 2018: 25).

1956 yılında 6785 sayılı “imar kanunu” çıkarılarak yerleşim yerlerinin seçimleri aşamasında dağal afet tehlikelerinin belirlenerek bu tehlikelere karşı gereken teknik sorumluluklar ve yapı denetiminin yapılması amaçlandığı düşünülebilir.

Afetlerden etkilenen afetzedelere yardım kanunları bu yıllarda ayrı ayrı çıkarılarak imar ve iskan yardımları olarak devam etmiştir (Akdemir, 2007: 2-3).

1958 de çıkarılan 7126 sayılı Sivil Savunma kanunu ve 1959 yılından 7269 sayılı “umumi hayata müessir afetler dolayısıyla alınacak tedbirleri yapılacak yardımlara dair kanun” çıkarılarak cumhuriyet tarihinde ilk olarak afet yönetimini, zarar azaltmayı içeren bütün kanunları tek kanunda toplayarak afet öncesi ve sonrası faaliyetlerin yürütülmesini amaçlamaktadır (Yılmaz, 2018: 26)

1968 Amasra Bartın, 1969 Demirci ve Alaşehir, 1970 Gediz, 1971 Burdur ve Bingöl depremleri sonucunda 27 bin yapının hasar görmesi veya yıkılmasına bağlı “afet fonu” yetersiz kaldığından dolayı başak kaynaklar aranmıştır. 1972 yılında 1571 sayılı kanun çıkarılarak sadece deprem afetinde kullanılmak üzere deprem fonu kurulmuştur (Akdemir, 2007: 5-7)

1998 yılında meydana gelen Ceyhan-Adana depremi sonrası 30 bin yapının zarar görmesi sonucu 1998 yılında “Afet bölgelerinde yapılacak yapılar hakkında yönetmelik” tekrar uygulanmaya başlanmıştır (Özmen ve Özden, 2013: 14-15).

Ülkemiz tektonik, sismik, topografik ve iklimsel yapısı gereği doğa kaynaklı afetlere çokca maruz kalmaktadır. Aşağıdaki Tablo 1 incelendiğinde bu afetlerin en çok yüzdesini oluşturan depremin olduğunu görülmüştür.

Tablo 1. Görölme Sıklığı Açısından Türkiye’deki Afetler

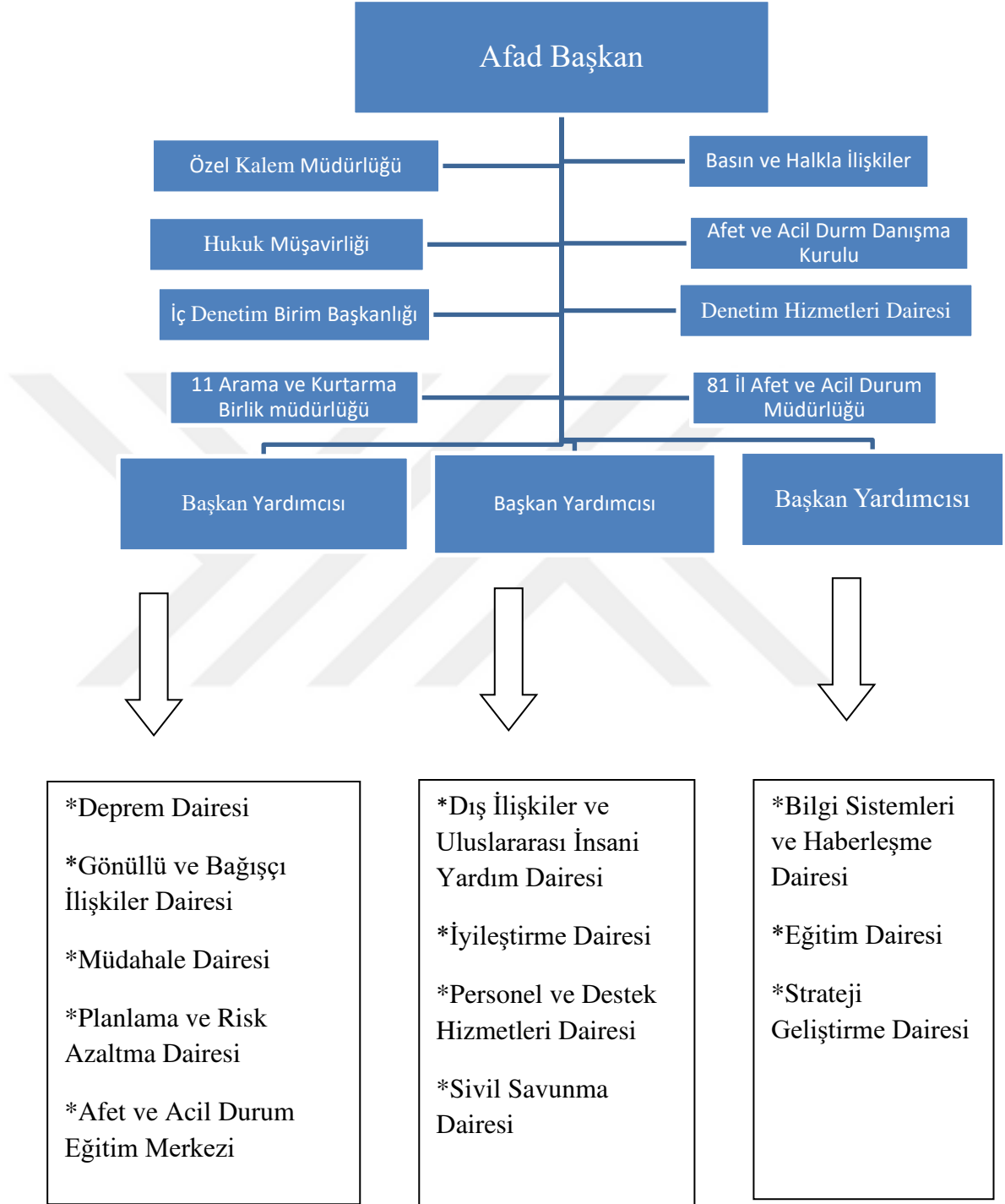
Afet	n
Heyelan	16
Deprem	61
Kaya Düşmesi	4
Su Baskını	15
Çığ, Fırtına	1
Yangın	3
Toplam	100

Kaynak: Alp, 2009:11.

2.2. Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığının Kuruluşu

17 Ağustos 1999 yılında yaşanan marmara depremi ülkemizde afet yönetiminde dönüm noktası olmuştur. Yaşanan can kayıpları ve ülkemize verdiği ekonomik zarar göz önünde bulundurulduğunda afet yönetimin artık tek bir çatı altında toplanması gerektiği anlaşılmıştır. İç işleri bakanlığına bağlı sivil savunma genel müdürlüğü ve bayındırlık ve iskan bakanlığına bağlı afet işleri genel müdürlüğü kapatılarak 29 Mayıs 2009 yılında 5902 sayılı kanun ile başbakanlığa bağlı afet ve acil durum yönetim başkanlığı kurulmuştur. Daha sonra 15 Temmuz 2018 tarihinde yayınlanan 4 nolu kararname ile afet ve acil durum yönetim başkanlığı iç işleri bakanlığına bağlanmıştır (<https://www.afad.gov.tr>, 2020).

Şekil 1. Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı Teşkilat Şeması

Kaynak: afad.gov.tr, 2020

2.3. AFAD Başkanlık Teşkilatı ve Görevleri

2.3.1. Başkanlık

Başkan; Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanını İhtiva eder.

2.3.1.1. Başkanın Görevleri

Afet ve acil durum yönetim başkanlığının mevzuatına uygun şekilde kalkınma programlarını, yıllık programları başkanlığın politikalarına uygun şekilde planlama yaparak bütünleşik afet yönetim sistemine uygun şekilde yürütmek.

- Afet ve acil durum koordinasyon kuruluna öneride bulunmak.
- İlgili kamu kurumları ve sivil toplum örgütlerini koordine ederek sivil savunma arama kurtarma birlik müdürlüklerinin görev yerlerini belirlemek.
- İç denetim birim başkanlığına başkan atama.
- Kamu ve özel kurumlar ile ilişkileri yürütmek.
- Basın ve halkla ilişkileri yürütmek.
- Başkanlığın yıllık raporlarını ve planlarını hazırlamak.
- İç işleri bakanlığı tarafından verilecek benzeri görevleri yapmak. (afad.gov.tr, 2020: Madde 33).

2.3.1.2. Hizmet Birimleri

- a) Planlama ve Risk Azaltma Dairesi Başkanlığı.
- b) Müdahale Dairesi Başkanlığı.
- c) İyileştirme Dairesi Başkanlığı.
- ç) Sivil Savunma Dairesi Başkanlığı.
- d) Deprem Dairesi Başkanlığı.
- e) Personel ve Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı.
- f) Eğitim Dairesi Başkanlığı.
- g) Dış İlişkiler ve Uluslararası İnsani Yardım Dairesi Başkanlığı.
- ğ) Gönüllü ve Bağışçı İlişkileri Dairesi Başkanlığı.
- h) Denetim Hizmetleri Dairesi Başkanlığı.
- ı) Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- i) Bilgi Sistemleri ve Haberleşme Dairesi Başkanlığı.
- j) Hukuk Müşavirliği.

2.3.1.3. Planlama ve Zarar Azaltma Dairesi Başkanlığının görevleri

-Ülkede uygulanacak afet ve acil müdahale planlarını, risk yönetim planlarını ve zarar azaltma planlarını hazırlamak ve hazırlatmak.

-Afet bölgelerinin tespit ederek önleyici tedbirler almak.

-Afetlerden dolayı zarara uğrayabilecek yerlerin imar plan ve projelerini belirlemek.

-Ayni, nakdi ve insani yardım esaslarını belirlemek.

-Ulusal ve uluslararası gerçekleşen bütün afetler hakkında bilgi toplamak ve bu bilgileri değerlendirmek.

-AADYM haberleşme ve bilgi sistemleri standartlarını belirlemek ve denetlemek.

-Afet ve Acil Durum Eğitim Merkezlerinin çalışmalarını yürütmek.

-Afet ve acil durumlara ilişkin yönetim stratejilerini belirlemek, kamu yatırımları ve personel ihtiyacı, afet öncesi afetlerle ilgili eğitim vererek tatbikatlar düzenlemek(www.resmigazete.gov.tr, 2020).

2.3.1.4. Müdahale Dairesi Başkanlığının Görevleri

-Afet ve Acil durum anında ülkede bulunan bütün kaynakları değerlendirerek afet veya acil durumun en az zararla atlatılmasını sağlamak.

-AFAD başkanlıkta bulunan AADYM yönetmek.

-İllerde gerekli kamu kurumlarını da görevlendirerek İAADYM'lerin açılmasını ve yönetilmesini sağlamak.

-İtfaiye ve Arama kurtarma hizmetlerini belirleyerek gerekli kuruluşlarla iş birliği yapmak.

-Gönüllü itfaiye ve arama kurtarma hizmetlerini düzenlemek ve teşvik etmek.

-Koruyucu ve kurtarıcı tedbirleri planlamak ve yürütmek.

-Yabancı ülkeler ve uluslararası kuruluşlarla arama kurtarma konularında işbirliği yapmak(www.resmigazete.gov.tr, 2020).

2.3.1.5. İyileştirme Dairesi Başkanlığının görevleri

- Afet ve acil durum sonrası hayatın normale dönmesini sağlayacak tedbirleri almak
- Afet bölgesinde geçici barınma, iâşe, sosyal ve psikolojik destek ve gerekli sağlık hizmetlerini sağlamak.
- Zarara uğrayan binaların imar, plan, proje işlemlerini yaptırmak ve bu işlemleri yapan kamu kurumlarının koordinasyonunu sağlayarak yapılan işleri denetlemek.
- Uluslararası gelen yardımları kabul etmek ve uluslararası gönderilecek olan yardımları yapmak.
- Afetten zarar gören bölgede ilgili kurumlar ile bir araya gelerek yeniden yapılanma ve iyileştirme planlarını yaparak bu planları Afet ve Acil Durum Yüksek Kurulunun onayına sunmak, onaylanan planların uygulanmasını sağlamak(www.resmigazete.gov.tr, 2020).

2.3.1.6. Sivil Savunma Dairesi Başkanlığının Görevleri

- Kamu kurumlarında ve özel kuruluşlarda sivil savunma iş ve işlemlerini planlamak, uygulamak ve denetlemek.
- Her türlü silahsız koruyucu ve kurtarıcı tedbirleri, acil kurtarma ve ilkyardım faaliyetlerini planlamak ve yürütmek.
- Savaş halinde ihtiyaç duyulan sivil kaynakları tespit etmek.
- Sivil Savunma gayretlerinin halk tarafından desteklenmesini sağlamaya yönelik çalışmalar yapmak.
- KBRN maddelerinin oluşturabileceği tehlikelere karşı önlemler alarak ilgili bakanlık ve kamu kurumları arasında koordinasyonu sağlamak(www.resmigazete.gov.tr, 2020).

2.3.1.7. Personel ve Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı

- Başkanlığın personel ihtiyacını ve personel özelliklerini belirlemek.
- Başkanlık personelinin özlük işlerini yapmak.
- Başkanlığın idari ve mali işlerini yapmak.
- Afet ve acil durumlarla ilgili kaynakları yönetmek.

-Ülke genelinde lojistik hizmetini sağlamak ve diğer afet ve acil durumlarda çalışan birimlere destek vermek.

-Başkanlık personelinin eğitim işlerini yürütmek.

-Afet ve acil durumlara ilişkin eğitim öğretim dokümanlarını çıkarmak (www.resmigazete.gov.tr, 2020).

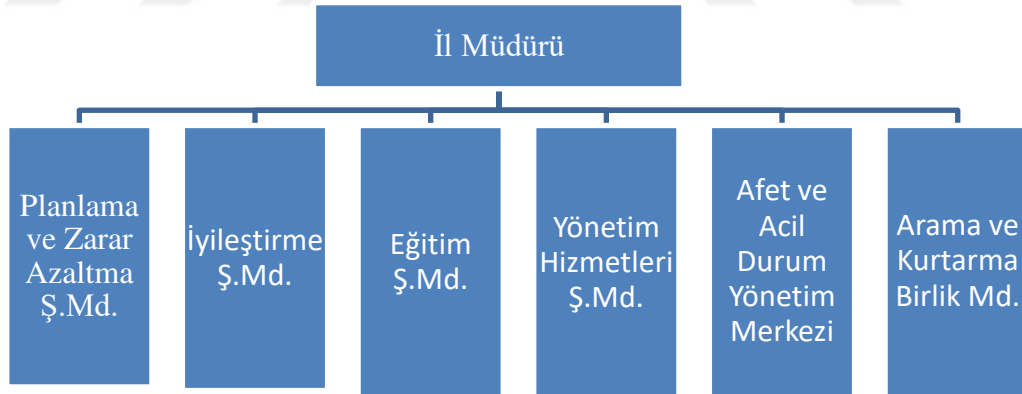
İl müdürlükleri bünyesinde şube müdürlüğü bulunan daire başkanlıklarının görevlerini ele aldık.

2.4. Samsun İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü

2.4.1. Teşkilat Şeması

Samsun İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğünde dört şube müdürlüğü, Afet ve acil durum yönetim merkezi ve arama kurtarma birlik müdürlüğü bulunmaktadır. Bu dört şube müdürlüğü ise; Planlama ve zarar azaltma, İyileştire, Yönetim hizmetleri ve Eğitim şube müdürlükleridir (samsun.afad.gov.tr, 2021).

Şekil 2. Samsun İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü Teşkilat Şeması

Kaynak: samsun.afad.gov.tr, 2020

2.4.2. İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğünün Görevleri

-İldeki Afet tehlikelerini ve riskleri belirleyerek hazırlık yapmak,

-İle ait afet ve acil durum planlarını diğer kamu kurumlarıyla iş birliği yaparak hazırlamak ve güncellemek,

-İlde bulunan afet ve acil durum yönetim merkezlerinin yönetmek ve kesintisiz bir haberleşme sağlamak,

- Afetlerde meydana gelen hasarı tespit etmek veya ettirmek,
- Afet ve acil durum eğitimlerini yapmak,
- Sivil toplum kuruluşları ve gönüllü kişilerin afet ve acil durum akreditasyonunu belgelendirmek,
- Afetlerde ihtiyaç duyulabilecek kurtarma malzemesi, çadır, kuru gıda vb. malzemelerin korunmasının ve saklanması için yapılacak depoları kurup yönetmek,
- Sivil savunma iş ve işlemlerini illerde yürütmek,
- Afet öncesinde risk azaltma ve hazırlık aşamalarını afet sonrasında da müdahale ve iyileştirme çalışmalarını diğer kurumlarla beraber yürütmek,
- KBRN maddelerinin ve diğer teknolojik maddelerin tespitini, teşhisini ve arındırmasını yapmak ve diğer ilgili kamu kurumlarıyla gerekli koordinasyonu sağlamak,
- Başkanlıkça belirlenen yıllık raporları hazırlamak ve sunmak (www.resmigazete.gov.tr, 2020).

2.4.3. Afet ve Acil Durum Arama Kurtarma Birlik Müdürlükleri

- Afad başkanlık tarafından belirlenecek illerde il afet ve acil durum müdürlükleri bünyesinde kurulur. Arama ve kurtarma birlik müdürlüklerinin sayısı yirmiye geçmez,
- Ülkemizde 11 arama ve kurtarma birlik müdürlüğü bulunmaktadır. (afad.gov.tr, 2020).

2.4.4. İl Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi

2.4.4.1. İl Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi Kuruluşu

- İllerde valinin, kurulması valilerce gerekli görülen ilçelerde kaymakamın başkanlığında afet ve acil durum yönetim merkezi kurulur.
- İl Afet ve acil durum yönetim merkezlerinde haberleşme, erken uyarı sistemleri, her türlü araç gereç ve personel ihtiyaçları valiler tarafından karşılanır.
- İl afet ve acil durum yönetim merkezleri yeterli sayıda personel ile yirmi dört saat esasına göre çalışmalarını yürütür.
- İl Afet ve acil durum yönetim merkezlerinin denetim, hizmet ve donanım standartları Başkanlıkça belirlenir.

-Afet ve acil durumlarda, il ve ilçelerde ilgili kuruluş amirleri de afet ve acil durum yönetim merkezine dahil edilir(<https://www.mevzuat.gov.tr/>, 2020).

2.4.4.2. İl Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi Görevleri

-Olayın meydana geldiği bölgede olayla ilgili etkilenen alan ve nüfus gibi bilgileri tarama yaparak en hızlı şekilde Başkanlık afet ve acil durum yönetim merkezine ivedi olarak bildirmek.

-Olay yerine sağlık, arama ve kurtarma ekiplerini en hızlı şekilde sevkini sağlamak.

-Olay bölgesinde belirlenen ölü, yaralı, hasar durumu ve acil ihtiyaçlar gibi bilgileri Başkanlık afet ve acil durum yönetim merkezine bildirmek.

-İl afet ve acil durum yönetim merkezlerince; görev ve sorumluluk alanlarına ilişkin olaylarda, sorunların çözülmesi ve ihtiyaçların karşılanmasına yönelik çalışmaları İl imkanları dahilinde yapmak, Afete hazırlık ve müdahale aşamalarında il düzeyinde kurum ve kuruluşlar arasında iş birliğini ve koordinasyonu sağlamak.

- İlin imkân ve kapasitesini aşan olaylarda, ihtiyaç duyulan ekip, ekipman ve benzeri yardım malzemelerini; cinsi, miktarı ve nitelikleri açık olarak belirtilmek suretiyle, Başkanlık Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezinden talep etmek(<https://www.mevzuat.gov.tr/>, 2020).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.SAMSUN İLİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ VE ÇALIŞMA NEDENİ

3.1. Genel Bilgiler

Samsun ilinin yüzölçümü 9.083 kilometre kare olup nüfusu 1.348.542 dir (<http://www.samsun.gov.tr/>, 2020).

Sahil şeridinde Terme, Çarşamba Tekkeköy, Canik, İlkadım, Atakum, Ondokuzmayıs, Alaçam, Bafra ve Yakakent ilçeleri bulunurken İç kesimlerde ise Salıpazarı, Ayvacık, Asarcık, Kavak, Ladik, Havza ve Vezirköprü ilçeleri bulunmaktadır. İlin toplam 17 ilçesi vardır (<https://samsun.ktb.gov.tr>, 2020).

3.2. Coğrafi Konumu

Karadeniz bölgesinde Yeşilırmak ve Kızılırmak nehirlerinin Karadeniz'e döküldükleri deltalar arasında yer alan Samsun ili coğrafi konum olarak 40° 50' ve 41° 51' kuzey enlemleri, 37° 08' ve 34° 25' doğu boylamları arasında yer alır. Samsun ilinin doğusunda Ordu, batısında Sinop, güneyinde Tokat ve Amasya, güney batısında ise Çorum illeri yer almaktadır (Samsun Tarım İl Müdürlüğü, 2020).

3.3. Jeolojik Yapı

Samsun ili yeryüzü şekilleri açısından üç ayrı özellik göstermektedir. Bunlar güney kısımda dağlık kesim, kıyı şeridinde ovalar ve kıyı şeridi ile dağlık kısım arasında kalan yaylalar oluşturmaktadır. İlin doğusunda Yeşilırmak batısında ise Kızılırmak bulunmaktadır. Doğuda Yeşilırmak'ın oluşturduğu Çarşamba ovası batıda ise Kızılırmak'ın oluşturduğu Bafra ovası bulunmaktadır (Samsun Tarım İl Müdürlüğü, 2020).

Samsun Kuzey Anadolu fay hattı üzerinde yer almasına rağmen ilçeleri arasında deprem kuşağı bakımından farklılık görülmektedir. Vezirköprü, Ladik, Havza ilçeleri 1. Derece, Samsun şehir merkezi 2. Derece, Alaçam, Terme, Bafra, Çarşamba ilçeleri ise 3. Derece deprem kuşağında yer almaktadır (Denizlioğlu ve Akbaş, 2008; www.afetokulu.com,2017).

3.4. İklim Özellikleri

Genellikle ılıman bir iklime sahip olan Samsun ili sahil şeridi ve iç kesimlerde farklı özellik gösterir. Yıllık ortalama sıcaklık sahil şeridinde bulunan Bafra, Canik, Terme, Tekkeköy gibi ilçelerinde 14-15°C ortalama sıcaklık olmasına rağmen iç kesimlerde bulunan Havza, Lâdik, Vezirköprü gibi ilçelerde ise yıllık ortalama sıcaklığı 5°C düzeyine kadar inmektedir. Güneyde bulunan ilçeler ile kıyı şeridinde bulunan ilçelerin arasında kalan Akdağ ve Canik dağları İç kesimde bulunan ilçelerin Kış aylarını soğuk ve kar yağışlı geçmesine neden olur. Bu özellik yıllık yağış miktarını da etkilemektedir. Kıyı şeridinde bulunan Çarşamba, Terme ve Tekkeköy ilçeleri 900-1000 mm yağış alırken batı sahilde kalan Bafra ilçesi ise 800-900 mm arasında yağış almaktadır. İç kesimlerde Vezirköprü. Havza ilçeleri de Canik dağlarının etkisinde kalarak sadece 500-600 mm yağış almaktadır (Turan vd., 2018: 133).

3.5. Samsun da Meydana Gelen Büyük Afetler

Çalışmamızda Samsun ilinin alınmasında önemli etkenler arasında yukarıda bahsedilen ilin Karadeniz bölgesinin en yoğun nüfusuna sahip olması ve kıyı kesim ile iç kesimlerde yer alan ilçeler arasında sıcaklık farkının fazla olmasından kaynaklanan farklı iklim çeşitliliği ve genel olarak Samsun ilinin yağış miktarının fazla olması yer almaktadır.

Samsun’da yaşanan sel/su baskını olaylarının kronolojisine bakıldığında 1968 yılından 2012 yılına kadar 96 taşkın olayı yaşanmıştır. Bu taşkınların 91’i maddi hasarlı olurken 5’i ise can kayıpları ile sonuçlanmıştır. En çok can kaybı 03-04 Temmuz 2012 yılında Samsun merkezde bulunan yılanlı deresinin taşması sonucunda 12 kişinin hayatını kaybetmesiyle gerçekleşmiştir. 2000’li yıllardan sonra taşkın sayılarındaki artış dikkat çekicidir (Bahadır, 2015:35).

Ayrıca Samsun ilinin bazı ilçeleri birinci derece deprem kuşağında bulunması yıkıcı depremler yaşamasına neden olmuştur. Bu depremlerin en büyük olanı 1943 yılında merkez üssü Ladik ilçesi olan ve 7,2 şiddetindedir. Bu depremde yaklaşık 2300’e yakın kişi vefat ederken 5000’e yakın kişinin de yaralandığı kayıtlara geçmiştir (deprem.afad.gov.tr, 2020).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

4.1. Araştırmanın Önemi

Ülkemizde Doğa kaynaklı afetlere karşı kurulan en eski kurumlardan biri olan Sivil Savunma Genel Müdürlüğü 5902 sayılı kanun ile 2009 yılında kurulan Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığına bağlanmıştır. Afad'ın kuruluşundan sonra ülkemizde artık yeni bir afet yönetim sistemi benimsenerek bütün illerde il müdürlükleri vasıtasıyla çalışmalar başlatılmıştır. Eski bir gelenekten gelen Sivil savunma il müdürlükleri artık yerini daha aktif çalışmalar yapmaya odaklı Afet ve Acil durum İl müdürlüklerine yerini bırakmıştır. Araştırmamızda yeni kurulan bir kurumun acil olaylara verdiği tepkilerin yıllara göre gelişimini ve hangi olaylara nasıl tepki gösterdiğini inceleyerek İl Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezlerinin ne tür olaylara hangi sıklıkta müdahale ettiği ve Samsun ili özelinde nasıl olaylarla karşılaştıkları incelenmiştir. Acil müdahale gerektiren olaylara daha hızlı ve daha etkili müdahale etmeleri için araştırmamızın katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

4.2. Araştırmanın Amacı

Çalışmamızda İAADYM'ne gelen ihbarlar değerlendirilerek aşağıdaki amaçlar hedeflenmektedir;

- İnsan hayatı öncelikli olduğu için hangi olaylarda ölümlü veya yaralanmalı vakaların daha çok gerçekleştiğini belirlemek,
- Olayların meydana geldiği saat aralıklarını tespit etmek,
- Olayların meydana geldiği ayları belirlemek,
- İhbar edilen olayların hangi kamu kurumlarına yönlendirildiğini belirlemek,
- Olaylara yönlendirilen kurumların hangi olaya ne kadar sürede müdahale ettiğini tespit etmek,
- İhbarın yapılış şeklini belirlemek
- Hangi olay türünde kaç kişinin etkilendiğini tespit etmek,
- İhbarı yapan kişi ve olay türleri arasındaki ilişkiyi tespit etmek,

-Olaylara müdahale eden kurumların hangi olay türüne daha çok müdahale ettiğini belirlemek,

-Samsun Afet ve Acil Durum İl Müdürlüğü acil müdahale ekiplerinin hangi olaylara müdahale ettiğini belirlemek.

4.3. Beklenen Yararlar

Bu araştırmamız sonucunda kamu kurumları arasında ki iletişimin önemi ve acil yardım bekleyen vatandaşların daha hızlı ilgili kurumla iletişime geçebilmeleri ayrıca SAADİM üzerindeki çalışma yükünü azaltacak önerilerde bulunabilmek hedeflenmiştir.

4.4. Araştırmanın Kapsamı ve Kısıtlaması

Araştırma 01.01.2014 yılı ile 31.12.2018 yılları arasında SAADİM Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezinde kullanılan 122 nolu acil hatta gelen ve bilgisayar ortamına kayıt edilen ihbarların tümünü kapsamaktadır. İhbar verileri resmi yazı ile ilgili kurumdan talep edilerek elde edilmiştir. Kayıt altına alınan ihbar raporlarında olayda etkilenen kişinin yaş ve cinsiyet gibi özellikleri bulunmadığından dolayı yaş ve cinsiyetle ilgili analiz yapılamamıştır.

4.5. Materyal Metot

Araştırma türü; kesitsel–tanımlayıcı türde bir değerlendirme çalışmasıdır. Toplam 983 adet veri incelenmiştir. Bu ihbarların her birinde şu bilgiler bulunmaktadır; Olayın meydana geldiği ilçe, meydana geldiği mahalle, ihbar geliş saati, ihbar sonuç saati, etkilenen kişi sayısı, ihbarı yapan kişi, olay türü, yapılan işlem açıklaması, ölü veya yaralı sayısı ve ihbarın geldiği tarih bilgileri kayıt altına alınan raporlarda bulunmaktadır. İncelenen ihbarlarda sayıları 5 den az olan olay türleri ve yönlendirilen kurumlar yapılan analiz programlarında çıkan sonucun güvenilirliğini azalttığı için birleştirilerek “diğer” başlığı altında toplanmıştır. Araştırma verilerini analiz ederken SPSS 22 istatistik programı kullanılmıştır. Araştırmamızda frekans analizlerinde sayısal veriler ile beraber yüzdesel değerlerde verilmiştir. Gruplar arasındaki farklılıkların belirlenmesi amacıyla “Ki-Kare testi” uygulanarak hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlarda $p < 0,05$ anlamlı olarak kabul edilmiştir.

4.6. Araştırmanın Hipotezleri

H 1: Olay türlerine göre olayda görülen vakanın durumu (ölü, yaralı, normal fiziki bulgular) arasında anlamlı bir fark vardır.

H 2: SAADYM gelen ihbarların olay türlerinin ihbarların geliş saatleri arasında anlamlı fark vardır.

H 3: SAADYM gelen ihbarlarda olay türleri ile meydana geldiği mevsimler arasında anlamlı fark vardır.

H 4: SAADYM gelen ihbarlara yönlendirilen ekipler ile olay türleri arasında anlamlı fark vardır.

H 5: SAADYM gelen ihbarlara yönlendirilen ekiplerin olaya müdahale süreleri ile arasında anlamlı fark vardır.

H 6: SAADYM ihbarı yapan kişi veya kurum ile aynı ihbara yönlendirilen ekip arasında anlamlı fark vardır.

H 7: SAADYM gelen ihbarlarda olay türüne göre olay da etkilenen kişi sayısı arasında anlamlı fark vardır.

H 8: SAADYM gelen ihbarlarda olay türlerine göre müdahale süreleri arasında anlamlı fark vardır.

H 9: SAADYM gelen ihbarlardaki olay türleri ile ihbarı eden kişi veya kurumlar arasında anlamlı fark vardır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BULGULAR VE TARTIŞMA

5.1. Bulgular

Çalışmamızda kullanılan ihbarlara göre %37,3 mahsur kalma, %22 hasta nakli, %9,2 su taşkını/sel, %8,1 trafik kazası, %6,7 kayıp, %2,8 boğulma, %2 kbrn ve %11,8 diğer olayları içermektedir.

Tablo 2. Samsun Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezine Gelen İhbarlarının Olay Türlerine Göre Dağılımı

Olay Türü	n	%
Trafik Kazası	80	8,1
Su Taşkını/Sel	90	9,2
Mahsur Kalma	367	37,3
Hasta Nakli	216	22,0
Kayıp	66	6,7
Boğulma	28	2,8
Kbrn	20	2,0
Diğer	116	11,8
Toplam	983	100,0

Tablo 2'ye göre olay türlerinin dağılımına bakıldığında %37,3 ile ilk sırada mahsur kalma yer almaktadır. Mahsura kalma genellikle kış aylarında insanların aşırı kar yağışından dolayı gitmek istedikleri yere ulaşamamaları veya aşırı yağmur yağışlarında dere taşması gibi olaylarda bir bölgede sabit kalmalarını ifade eder. İkinci sırada ise %22 ihbar ile Hasta nakli başlığı altında gördüğümüz olay yer almaktadır. Hasta nakli 112 acil sağlık hizmetlerinin ulaşamadığı veya ambulansın hasta ile beraber yolda kalması olayını tanımlar.

Tablo 3. SAADYM Gelen İhbarların Meydana Geldiği İlçeler

Meydana Geldiği İlçe	n	%
Alaçam	68	6,9
Asarcık	17	1,7
Atakum	78	7,9
Ayvacık	52	5,3
Bafra	99	10,1
Canik	134	13,6
Çarşamba	110	11,2
Havza	37	3,8
İlkadım	59	6,0
Kavak	36	3,7
Ladik	15	1,5
19 Mayıs	21	2,1
Salı Pazarı	44	4,5
Tekke Köy	70	7,1
Terme	83	8,4
Vezir Köprü	43	4,4
Yaka Kent	17	1,7
Toplam	983	100,0

Tablo 3' e göre ihbarların geldiği ilçelere bakıldığında %13,6 ile Canik ilçesi ve %11,2 ile Çarşamba ilçelerinden en çok ihbarın geldiği görülmüştür. En az ihbar ise %1,5 ile Ladik, %1,7 ile Asarcık ve %1,7 ile Yakakent ilçelerinde görülmüştür.

Tablo 4. SAADYM Gelen İhbarlardaki İhbar Eden Kişi, Yönlendirilen Ekip, Etkilenen Kişi Sayısı ve Etkilenme Şekillerini Gösterir Tablo

İhbar Eden Kişi/ Kurum		n	%
Vatandaş		472	48,0
112		281	28,6
Jandarma		159	16,2
İtfaiye		37	3,8
Polis		34	3,5
Toplam		983	100,0
Yönlendirilen Ekip		n	%
AFAD		220	22,4
Belediye		531	54,0
Jandarma		8	,8
112		33	3,4
Polis		14	1,4
Karayolları		46	4,7
İtfaiye		33	3,4
Sahil Güvenlik		7	,7
Yönlendirme olmadı		91	9,3
Toplam		983	100,0
Olay Başına Etkilenen Kişi Sayısı	Toplam Etkilenen Kişi Sayısı	Toplam Olay Sayısı	%
1	628	628	63,9
2	132	66	6,7
3 ve üzeri	≥ 600	196	19,9
Etkilenen Yok	Etkilenen Yok	93	9,5
Toplam	>1360	983	100,0
Olayda Görülen Vaka Durumu		Olay Sayısı	%
Ölümlü		72	7,3
Yaralanma		60	6,1
Ramak Kala		851	86,6
Toplam		983	100,0

Tablo 4' e bakıldığında en çok ihbar %48 ile vatandaş tarafında gelmiştir. Bunu ikinci sırada ise %28,6 ile 112 acil sağlık hizmetleri takip etmektedir. Alınan bu ihbarların %54'üne büyükşehir ve ilçe belediyeleri, %22,4'üne ise afet ve acil durum il müdürlüğü ekipleri yönlendirilmiştir. Gelen ihbarların %63,9'unda bir kişi etkilenirken %9,5'inde ise etkilenen kişi olmamıştır. İhbarların %7,3'ünde ölümlü olay olduğu, %6,1'inde ise yaralanma meydana geldiği ve %86,6'sında ise herhangi bir yaralanma ve ölüm olmamıştır.

Tablo 5. SAADYM Gelen İhbarlardaki Olayların Meydana Geldiği Zamanlar

Olayın Meydana Geldiği Yıl	n	%
2014	107	10,9
2015	379	38,6
2016	290	29,5
2017	133	13,5
2018	74	7,5
Total	983	100,0
Olayın Meydana Geldiği Ay	n	%
Aralık-Şubat	635	64,6
Mart-Mayıs	103	10,5
Haziran-Ağustos	195	19,8
Eylül-Kasım	50	5,1
Toplam	983	100,0
İhbarın Geldiği Saat Aralığı	n	%
06-12 Arası	324	33,0
12-18 Arası	277	28,2
18-24 Arası	288	29,3
00-06 Arası	94	9,6
Total	983	100,0
Olaya Müdahale Süresi	n	%
0-1 saat	354	36,0
1-5 saat	509	51,8
5 saat Üzeri	120	12,2
Toplam	983	100,0

Tablo 5' e göre en çok ihbar %38,6 ile 2015 yılında alınmıştır. Mevsimlere bakıldığında ise en çok ihbar %64,6 ile kış aylarında alınırken en az ihbar ise %5,1 ile sonbahar aylarında alınmıştır. Olayların gerçekleştiği saat aralığına bakıldığında ise ihbarların %61,1 gündüz 06.00 ve 18.00 arası kaydedilirken ihbarların %38,9 ise gece 18.00-06.00 arasında kayıt altına alınmıştır. Alınan ihbarların değerlendirilerek müdahale edilip sonlandırılma sürelerine bakıldığında, ihbarlara genelde %51,8'ine 1-5 saat arasında müdahale edilmiştir.

Tablo 6. SAADYM Gelen İhbarların Olay Türü ve Olayda Görülen Vaka Durumunun Karşılaştırılmasını Gösterir Tablo

Olay Türü	Olayda Görülen Vaka Durumu	n	%	Toplamda %
Trafik Kazası	Ölü	21	26,3	2,1
	Yaralı	38	47,5	3,9
	Ramak Kala	21	26,3	2,1
	Toplam	80	100	8,1
Su taşkını/sel	Ölü	0	0	0
	Yaralı	0	0	0
	Ramak Kala	90	100	9,2
	Toplam	90	100	9,2
Mahsur kalma	Ölü	0	0	0
	Yaralı	3	0,8	0,3
	Ramak Kala	364	99,2	37,0
	Toplam	367	100	37,3
Hasta nakli	Ölü	0	0	0
	Yaralı	1	0,5	0,1
	Ramak Kala	215	99,5	21,9
	Toplam	216	100	22
Kayıp	Ölü	19	28,8	1,9
	Yaralı	2	3,0	0,2
	Ramak Kala	45	68,2	4,6
	Toplam	66	100	6,7
Boğulma	Ölü	25	89,3	2,5
	Yaralı	1	3,6	0,1
	Ramak Kala	2	7,1	0,2
	Toplam	28	100	2,8

Tablo 6. (Devamı)

KBRN	Ölü	0	0	0
	Yaralı	1	5,0	0,1
	Ramak Kala	19	95,0	1,9
	Toplam	20	100	2,0
Diğer	Ölü	7	6,0	0,7
	Yaralı	14	12,1	1,4
	Ramak Kala	95	81,9	9,7
	Toplam	116	100	11,8
X²	542,269	p		0,000

Olay türü ile olayda görülen vaka durumu arasında yapılan ki kare testine göre $p<0,05$ ' den küçük çıktığı için sonuç istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır. Bu sonuç çalışmamızda bulunan H-1'in kabul edilebilir olduğunu göstermiştir. Tablo 6' ya göre Olay türüne göre en çok ölümlü vakalar %89,3 ile boğulma olaylarında görülürken ikinci sırada %28,8 ile Kayıp vakaları yer almaktadır. Değerlendirilen 5 yıllık ihbarların toplamında sel/su baskını olaylarında ölüm ve yaralanma içeren vaka bulunmamaktadır. İncelenen İhbarlarda en çok yaralanma %47,5 ile trafik kazalarında yaşanmıştır.

Tablo 7. SAADYM Gelen İhbarların Olay Türlerinin Geliş Saatlerine Göre Dağılımını Gösterir Tablo

Olay Türü	İhbarın geldiği saat aralığı	Sayı	%	Toplamda %
Trafik kazası	06-12 arası	23	28,7	2,3
	12-18 arası	20	25	2,0
	18-24 arası	27	33,8	2,7
	24-06 arası	10	12,5	1,0
	Toplam	80	100	8,1
Su taşkını/sel	06-12 arası	19	21,1	1,9
	12-18 arası	23	25,6	2,3
	18-24 arası	40	44,4	4,1
	24-06 arası	8	8,9	0,8
	Toplam	90	100	9,2
Mahsur kalma	06-12 arası	125	34,1	12,7
	12-18 arası	107	29,2	10,9
	18-24 arası	96	26,2	9,8
	24-06 arası	39	10,6	4,0
	Toplam	367	100	37,3
Hasta nakli	06-12 arası	99	45,8	10,1
	12-18 arası	43	19,9	4,4
	18-24 arası	55	25,5	5,6
	24-06 arası	19	8,8	1,9
	Toplam	216	100	22,0
Kayıp	06-12 arası	11	16,7	1,1
	12-18 arası	17	25,8	1,7
	18-24 arası	32	48,5	3,3
	24-06 arası	6	9,1	0,6
	Toplam	66	100	6,7
Boğulma	06-12 arası	4	14,3	0,4
	12-18 arası	15	53,6	1,5
	18-24 arası	8	28,6	0,8
	24-06 arası	1	3,6	0,1
	Toplam	28	100	2,8
KBRN	06-12 arası	3	15,0	0,3
	12-18 arası	9	45,0	0,9
	18-24 arası	5	25,0	0,5
	24-06 arası	3	15,0	0,3
	Toplam	20	100	2,0
Diğer	06-12 arası	40	38,2	4,1
	12-18 arası	43	47,1	4,4
	18-24 arası	25	21,6	2,5
	24-06 arası	8	6,9	0,8
	Toplam	116	100	11,8
X²	67,844	p		0,000

Olay türlerinin geliş saatlerine göre yapılan ki kare testine göre $p<0,05$ ’ den küçük çıktığı için sonuç istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır. Tablo 7’ye göre boğulma olaylarının %67,9’u 06-18 saatleri arasında meydana gelmiştir. Hasta nakilleri ise %45,8 i 06-12 saatlerinde meydana geldiği görülmüştür. Su taşkınlarında ise %70’i 12-24 saatleri arasında gerçekleşmiştir. Bu sonuç çalışmamızdaki H-2’yi kabul edilebilir kılmıştır.

Tablo 8. SAADYM Gelen İhbarların Olay Türleri ile Meydana Geldiği Ayların Karşılaştırıldığını Gösterir Tablo

Olay Türü	İhbarın Meydana geldiği Aylar	Sayı	%	Toplamda %
Trafik kazası	Aralık-Ocak-Şubat	24	30,0	2,4
	Mart-Nisan-Mayıs	16	20,0	1,6
	Haziran-Temmuz-Ağustos	34	42,5	3,5
	Eylül-Ekim-Kasım	6	7,5	0,6
	Toplam	80	100	8,1
Su taşkını/sel	Aralık-Ocak-Şubat	7	7,8	0,7
	Mart-Nisan-Mayıs	18	20,0	1,8
	Haziran-Temmuz-Ağustos	56	63,2	5,7
	Eylül-Ekim-Kasım	9	10,0	0,9
	Toplam	90	100	9,2
Mahsur kalma	Aralık-Ocak-Şubat	312	85,0	31,7
	Mart-Nisan-Mayıs	16	4,4	1,6
	Haziran-Temmuz-Ağustos	29	7,9	3,0
	Eylül-Ekim-Kasım	10	2,7	1,0
	Toplam	367	100	37,3
Hasta nakli	Aralık-Ocak-Şubat	215	99,5	21,9
	Mart-Nisan-Mayıs	0	0	0
	Haziran-Temmuz-Ağustos	1	0,5	0,1
	Eylül-Ekim-Kasım	0	0	0
	Toplam	216	100	22,0
Kayıp	Aralık-Ocak-Şubat	8	12,1	0,8
	Mart-Nisan-Mayıs	22	33,3	2,2
	Haziran-Temmuz-Ağustos	27	40,9	2,7
	Eylül-Ekim-Kasım	9	13,6	0,9
	Toplam	66	100	6,7

Tablo 8. (Devamı)

Boğulma	Aralık-Ocak-Şubat	2	7,1	0,2
	Mart-Nisan-Mayıs	4	14,3	0,4
	Haziran-Temmuz-Ağustos	20	71,4	2,0
	Eylül-Ekim-Kasım	2	7,1	0,2
	Toplam	28	100	2,8
KBRN	Aralık-Ocak-Şubat	4	20,0	0,4
	Mart-Nisan-Mayıs	8	40,0	0,8
	Haziran-Temmuz-Ağustos	6	30,0	0,6
	Eylül-Ekim-Kasım	2	10,0	0,2
	Toplam	20	100	2,0
Diğer	Aralık-Ocak-Şubat	63	54,3	6,4
	Mart-Nisan-Mayıs	19	16,4	1,9
	Haziran-Temmuz-Ağustos	22	19,0	2,2
	Eylül-Ekim-Kasım	12	11,3	1,2
	Toplam	116	100	11,8
X²	539,085	p		0,000

Olay türleri ve meydana geldiği mevsimler karşılaştırıldığında yapılan ki kare testine göre $p < 0,05$ ’ den küçük çıktığı için sonuç istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır. Çalışmamızdaki H-3 çıkan sonuca gere kabul edilebilir. Tablo 8’e göre su taşkını/sel olaylarının %63,2’si boğulma olaylarının %71,4’ü yaz aylarında meydana gelirken, mahsur kalma olaylarının %85’i hasta nakli olaylarının ise %99,5 i kış aylarında meydana gelmektedir. Bu olaylar mevsimsel görünse de trafik kazalarının da %42,5 i yaz aylarında meydana geldiği görülmüştür.

Tablo 9. SAADYM Gelen İhbarlarda Belirtilen Olaylara Yönlendirilen Kurumların Karşılaştırılması

Olay Türü	Olaya Yönlendirilen Kurum	Sayı	%	Toplamda %
Trafik kazası	Samsun AFAD	54	67,5	5,5
	SBBB ve İlçe Belediyeleri	4	5,0	0,4
	112 Acil Sağlık Hizmetleri	4	5,0	0,4
	Diğer	18	22,5	1,8
	Toplam	80	100	8,1
Su taşkını/sel	Samsun AFAD	18	20,0	1,8
	SBBB ve İlçe Belediyeleri	62	68,9	6,3
	112 Acil Sağlık Hizmetleri	0	0	0
	Diğer	10	11,1	1,0
	Toplam	90	100	9,2
Mahsur kalma	Samsun AFAD	20	5,4	2,0
	SBBB ve İlçe Belediyeleri	269	73,3	27,4
	112 Acil Sağlık Hizmetleri	4	1,1	0,4
	Diğer	74	20,2	7,5
	Toplam	367	100	37,3
Hasta nakli	Samsun AFAD	10	4,6	1,0
	SBBB ve İlçe Belediyeleri	169	78,2	17,2
	112 Acil Sağlık Hizmetleri	24	11,1	2,4
	Diğer	13	6,0	1,3
	Toplam	216	100	22,0
Kayıp	Samsun AFAD	47	71,2	4,8
	SBBB ve İlçe Belediyeleri	0	0	0
	112 Acil Sağlık Hizmetleri	0	0	0
	Diğer	19	28,8	1,9
	Toplam	66	100	6,7
Boğulma	Samsun AFAD	10	35,7	1,0
	SBBB ve İlçe Belediyeleri	0	0	0
	112 Acil Sağlık Hizmetleri	1	3,6	0,1
	Diğer	17	60,7	1,7
	Toplam	28	100	2,8
Diğer	Samsun AFAD	61	44,9	6,2
	SBBB ve İlçe Belediyeleri	27	19,9	2,7
	112 Acil Sağlık Hizmetleri	0	0	0
	Diğer	48	35,3	4,9
	Toplam	116	100	13,8
X²	542,300	p		0,000

Olay Türlerine Müdahale eden ekipler karşılaştırıldığında yapılan ki kare testine göre $p < 0,05$ ’ den küçük çıktığı için sonuç istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır. Tablo 9’a göre trafik kazalarının %67,5’ine Samsun AFAD ekipleri gönderilirken, mahsur kalma olaylarının sadece %5,4’üne Samsun AFAD ekipleri gönderilmiştir. Mahsur

kalma olaylarının %73,3'üne ve hasta nakli olaylarının %78,2'sine SBBB ve İlçe Belediye ekipleri müdahale etmiştir. Çıkan sonuca göre H-4 kabul edilebilir.

Tablo 10. SAADYM Gelen İhbarlara Müdahale Eden Ekiplerin Olaya Müdahale Sürelerini Gösterir Tablo

Olaya Yönlendirilen Kurum	Olaya Müdahale Süresi	Sayı	%	Toplamda %
Samsun AFAD	0-1 Saat	73	33,2	7,4
	1-5 Saat	102	46,4	1,4
	5 Saat Üzeri	45	20,5	4,6
	Toplam	220	100	22,4
SBBB ve İlçe Belediyeleri	0-1 Saat	143	26,9	14,5
	1-5 Saat	325	61,2	33,1
	5 Saat Üzeri	63	11,9	6,4
	Toplam	531	100	54,0
112 Acil SAĞlık Hizmetleri	0-1 Saat	16	48,5	1,6
	1-5 Saat	15	45,5	1,5
	5 Saat Üzeri	2	6,1	0,2
	Toplam	33	100	3,4
Diğer	0-1 Saat	122	61,3	12,4
	1-5 Saat	67	33,7	6,8
	5 Saat Üzeri	10	5,0	1,0
	Toplam	199	100	20,2
X²	94,389	p		0,000

Olaya müdahale edene ekiplerin olaya ne kadar saatte müdahalelerini tamamladıklarını ki kare testinde karşılaştırarak çıkan istatistiksel sonuca göre $p < 0,05$ ' den küçük çıktığı için sonuç istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır. Bu sonuca göre tablo 10'a göre Samsun AFAD müdahale ettiği olayların %46,4'üne 1-5 saat arasında müdahale ederken, %20,5'ine 5 saatin üzerinde müdahalede bulunmuştur. SBBB ve İlçe Belediye ekipleri ise müdahale ettikleri olayların %61,2'sini 1-5 saat arasında sonlandırmıştır.

Tablo 11. SAADYM Gelen İhbarları Yapan Kişi veya Kurumlara Göre İhbara Müdahale Eden Kurumları Gösterir Tablo

İhbar Eden Kişi/ Kurum	Olaya Yönlendirilen Kurum	Sayı	%	Toplamda %
Vatandaş	Samsun AFAD	60	12,7	6,1
	SBBB ve İlçe Belediyeleri	294	62,3	29,9
	112 Acil Sağlık Hizmetleri	23	4,9	2,3
	Diğer	95	20,1	9,7
	Toplam	472	100	48,0
112 Acil Sağlık Hizmetleri	Samsun AFAD	66	23,5	6,7
	SBBB ve İlçe Belediyeleri	168	59,8	17,1
	112 Acil Sağlık Hizmetleri	7	2,5	0,7
	Diğer	40	14,2	4,1
	Toplam	281	100	28,6
Jandarma	Samsun AFAD	56	35,2	5,7
	SBBB ve İlçe Belediyeleri	62	39,0	6,3
	112 Acil Sağlık Hizmetleri	3	1,9	0,3
	Diğer	38	23,9	3,9
	Toplam	159	100	16,2
İtfaiye	Samsun AFAD	24	64,9	2,4
	SBBB ve İlçe Belediyeleri	2	5,4	0,2
	112 Acil Sağlık Hizmetleri	0	0	0
	Diğer	11	29,7	1,1
	Toplam	37	100	3,8
Polis	Samsun AFAD	14	41,2	1,4
	SBBB ve İlçe Belediyeleri	5	14,7	0,5
	112 Acil Sağlık Hizmetleri	0	0	0
	Diğer	15	44,1	1,5
	Toplam	34	100	3,5
X²	131,600	p		0,000

SAADYM gelen ihbarları yapan kurum ve kişiler ile ihbara yönlendirilen ekipler arasındaki ilişkiye ki kare test yöntemi ile bakılmış olup, bu sonuca göre $p < 0,05$ ' den küçük çıktığı için sonuç istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır. Çalışmada ortaya koyduğumuz H-6 kabul edilebilir. Tablo 11'e göre vatandaş tarafından yapılan ihbarların %62,3'üne SBBB ve İlçe Belediyeleri ekipleri yönlendirilirken, Samsun AFAD ekipleri Polis tarafından yapılan ihbarların %41,2' sine ve itfaiye tarafından yapılan ihbarların %64,9' una müdahale etmiştir.

Tablo 12. SAADYM Gelen İhbarlardaki Olay Türlerinde Olay Başına Etkilenen Kişi Sayısını Gösterir Tablo

Olay Türü	Olay Başına Etkilenen Kişi Sayısı	Sayı	%	Toplamda %
Trafik kazası	1	42	52,5	4,3
	2	10	12,5	1,0
	3	22	27,5	2,2
	Etkilenen Yok	6	7,5	0,6
	Toplam	80	100	8,1
Su taşkını/sel	1	28	42,2	3,9
	2	1	1,1	0,1
	3	28	31,1	2,8
	Etkilenen Yok	23	25,6	2,3
	Toplam	90	100	9,2
Mahsur kalma	1	208	56,7	21,2
	2	37	10,1	3,8
	3	113	30,8	11,5
	Etkilenen Yok	9	2,5	0,9
	Toplam	367	100	37,3
Hasta nakli	1	201	93,1	20,4
	2	8	3,7	0,8
	3	7	3,2	0,7
	Etkilenen Yok	0	0	0
	Toplam	216	100	22
Kayıp	1	60	90,9	6,1
	2	1	1,5	0,1
	3	0	0	0
	Etkilenen Yok	5	7,6	0,5
	Toplam	66	100	6,7
Boğulma	1	20	71,4	2,0
	2	6	21,4	0,6
	3	2	7,1	0,2
	Etkilenen Yok	0	0	0
	Toplam	28	100	2,8
Diğer	1	59	43,4	6,0
	2	3	2,2	0,3
	3	24	17,6	2,4
	Etkilenen Yok	50	36,8	5,1
	Toplam	136	100	13,8
X²	339,991	p		0,000

Olay türü ve olay başına etkilenen kişi sayıları arasında yapılan ki kare testine göre $p < 0,05$ ’ den küçük çıktığı için sonuç istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır. Tablo 12’ye göre trafik kazalarının %52,5’inde olay başına 1 kişi etkilenirken, mahsur kalma

olaylarının %30,8’inde 3 veya daha fazla kişi etkilenmiştir. H-7’ye göre ihbarlarda olay türüne göre olay da etkilenen kişi sayısı arasında anlamlı fark vardır hipotezi kabul edilebilir.

Tablo 13. SAADYM Gelen İhbarlardaki Olay Türlerine Göre Olaya Müdahale Süresini Gösteren Tablo

Olay Türü	Olaya Müdahale Süresi	Sayı	%	Toplamda %
Trafik kazası	0-1 Saat	62	77,5	6,3
	1-5 Saat	15	18,8	1,5
	5 Saat Üzeri	3	3,8	0,3
	Toplam	80	100	8,1
Su taşkını/sel	0-1 Saat	38	42,2	3,9
	1-5 Saat	40	44,4	4,1
	5 Saat Üzeri	12	13,3	1,2
	Toplam	90	100	9,2
Mahsur kalma	0-1 Saat	108	29,4	11,0
	1-5 Saat	225	61,3	22,9
	5 Saat Üzeri	34	9,3	3,5
	Toplam	367	100	37,3
Hasta nakli	0-1 Saat	51	23,6	5,2
	1-5 Saat	136	63,0	13,8
	5 Saat Üzeri	29	13,4	3,0
	Toplam	216	100	22,0
Kayıp	0-1 Saat	19	28,8	1,9
	1-5 Saat	27	40,9	2,7
	5 Saat Üzeri	20	30,3	2,0
	Toplam	66	100	6,7
Boğulma	0-1 Saat	11	39,3	1,1
	1-5 Saat	9	32,1	0,9
	5 Saat Üzeri	8	28,6	0,8
	Toplam	28	100	2,8
Diğer	0-1 Saat	65	47,8	6,6
	1-5 Saat	57	41,9	5,8
	5 Saat Üzeri	14	10,3	1,4
	Toplam	136	100	13,8
X²	126,617	p		0,000

Olay türlerine göre olaya müdahale süreleri arasındaki ilişki ki kare testi yapılarak bulunan sonuca göre $p < 0,05$ ’ den küçük çıktığı için sonuç istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır. Tablo 13’e göre trafik kazalarının %77,5’ ine 1 saatten az sürede

müdahale edilirken mahsur kalma olaylarının %,70,6' sına 1 saatin üzerinde müdahale edildiği görülüyor. En belirgin fark görüldüğü gibi trafik kazalarında ortaya çıkmıştır. Bu da bize H-8'in kabul edilebilir olduğunu göstermektedir.

Tablo 14. SAADYM Gelen İhbarları Yapan Kişi veya Kurumların Olay Türlerine Göre Dağılımını Gösterir Tablo

Olay Türü	Olayı İhbar Eden Kişi/Kurum	Sayı	%	Toplamda %
Trafik kazası	Vatandaş	13	16,3	1,3
	112 Acil Sağlık Hizmetleri	41	51,2	4,2
	Polis ve Jandarma	14	17,5	1,4
	İtfaiye	12	15,0	1,2
	Toplam	80	100	8,1
Su taşkını/sel	Vatandaş	70	77,8	7,1
	112 Acil Sağlık Hizmetleri	4	4,4	0,4
	Polis ve Jandarma	15	16,7	1,5
	İtfaiye	1	1,1	0,1
	Toplam	90	100	9,2
Mahsur kalma	Vatandaş	219	46,4	22,3
	112 Acil Sağlık Hizmetleri	76	20,7	7,7
	Polis ve Jandarma	67	18,3	6,8
	İtfaiye	5	1,4	0,5
	Toplam	367	100	37,3
Hasta nakli	Vatandaş	80	37,0	8,1
	112 Acil Sağlık Hizmetleri	130	60,2	13,2
	Polis ve Jandarma	6	2,8	0,6
	İtfaiye	0	0	0
	Toplam	216	100	22,0
Kayıp	Vatandaş	18	28,8	1,9
	112 Acil Sağlık Hizmetleri	2	3,0	0,2
	Polis ve Jandarma	45	68,2	4,6
	İtfaiye	0	0	0
	Toplam	66	100	6,7
Boğulma	Vatandaş	5	17,9	0,5
	112 Acil Sağlık Hizmetleri	6	21,4	0,6
	Polis ve Jandarma	14	50,0	1,4
	İtfaiye	3	10,7	0,3
	Toplam	28	100	2,8
Diğer	Vatandaş	66	48,5	6,7
	112 Acil Sağlık Hizmetleri	22	16,2	2,2
	Polis ve Jandarma	32	23,5	3,3
	İtfaiye	16	11,8	1,6
	Toplam	136	100	13,8
X²	395,772	p		0,000

Olay türleri ile ihbarları yapan kişi veya kurumların arasındaki ilişkiye ki kare testi yöntemiyle bakılmış olup sonuca göre $p < 0,05$ ' den küçük çıktığı için sonuç istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır. Tablo 14' e göre trafik kazaları ihbarlarının %51,2' si 112 Acil sağlık hizmetleri tarafından yapılmıştır. Sel/su baskını ihbarlarının %77,8' i ise vatandaş tarafından yapılmıştır. Çıkan sonuç bize H-9'un kabul edilebilir olduğunu ortaya koymuştur.

Tablo 15. Olaylara Müdahale Eden Ekiplerin Toplamda Hangi Olaylara Müdahale Ettiğini Gösterir Tablo

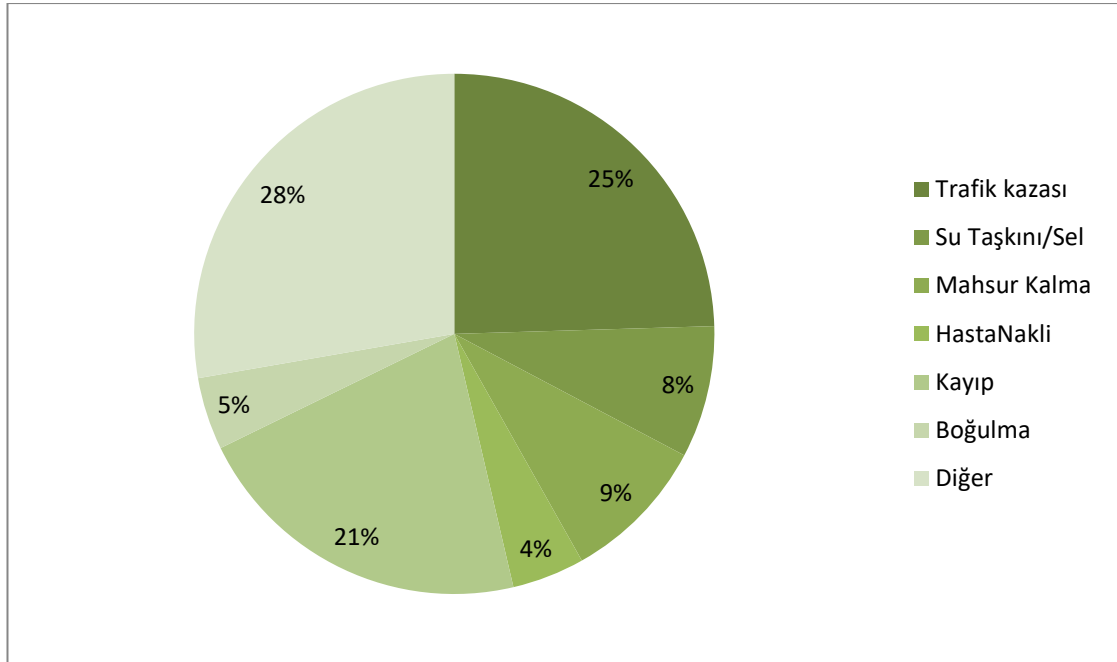
Olaya Yönlendirilen Kurum	Olay Türü	Sayı	Toplamda %
Samsun AFAD	Trafik Kazası	54	24,5
	Su Taşkını/Sel	18	8,2
	Mahsur Kalma	20	9,1
	Hasta Nakli	10	4,5
	Kayıp	47	21,4
	Boğulma	10	4,5
	Diğer	61	27,7
Toplam		220	100
Samsun BBB. ve İlçe Belediyeleri	Trafik Kazası	4	0,8
	Su Taşkını/Sel	62	11,7
	Mahsur Kalma	269	50,7
	Hasta Nakli	169	31,8
	Kayıp	0	0
	Boğulma	0	0
	Diğer	27	5,1
Toplam		531	100
112	Trafik Kazası	4	12
	Su Taşkını/Sel	0	1
	Mahsur Kalma	4	12,1
	Hasta Nakli	24	72,7
	Kayıp	0	0
	Boğulma	1	3,0
	Diğer	0	0
Toplam		33	100

Tablo 15. (Devamı)

Diğer Kamu Kurumları	Trafik Kazası	18	9,0
	Su Taşkını/Sel	10	5,0
	Mahsur Kalma	74	37,2
	Hasta Nakli	13	6,5
	Kayıp	19	9,5
	Boğulma	17	8,5
	Diğer	48	24,1
Toplam		199	100
X²	542,300	p	0,000

Tablo 15'e göre olaya yönlendirilen ekip ile olay türleri arasında ki ilişkiye ki kare testi kullanılarak bakılmıştır. Çıkan sonuç incelendiğinde $p < 0,05$ bulunmuştur. İstatistiksel olarak anlamlı çıkan sonuca Samsun İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü Acil Müdahale Ekiplerinin müdahale ettiği olayların ilk sırasında %24,5 ile trafik kazalarına, %21,4 ile kayıp olaylarına, %9,1 ile mahsur kalma olaylarına ve %8,2 ile su taşkını olaylarına müdahale ettiğini şekil 3'de görmekteyiz.

Şekil 3. Samsun İl Afet ve Acil Durum İl Müdürlüğü Acil Müdahale Ekibinin 2014 ve 2019 yılları arasında Müdahale yaptığı olayların dağılımı.

5.2. Tartışma

Hayatımızda hızlıca gelişen teknoloji ve yoğun nüfus artışı yaşanan kazaları ve teknolojik kaynaklı afetleri de hayatımızın bir parçası haline getirmekte. Dünyamızda meydana gelen doğa olayları dünyanın normal döngüsü olsa da biz insanlar bu doğa olaylarını görmezden gelmeyi tercih ederek buna göre yaşamayı seçiyoruz. Ama her defasında doğa her şeyin sahibi olduğunu bize hatırlatıyor. Bu Doğa olaylarından ders çıkaran toplumlar doğa olaylarının sonucunda en az etkilenmeyi başarabiliyor. Örneğin Japonya gibi ülkelerde 7 şiddetinde deprem yaşandığında yıkılan veya hasar alan bina olmazken Ülkemizde 5.5 büyüklüğünde bir depremde binaların hasar almasının yanı sıra can kayıpları da yaşayabiliyoruz. Teknoloji kaynaklı yani temelinde insan odaklı olan olaylar ise bizlere daha çok ihmal sonucu olan kazaları göstermekte. Ülkemizde daha yeni yeni oturmaya başlayan iş güvenliği sistemi hala tam anlamıyla benimsenmiş durumda değil. Bu nedenle Ülkemizde sıklıkla iş kazalarına maruz kalan insanların olduğunu görmekteyiz. Çalışmamızda incelenen olaylar ülkemizde büyükşehir olan Samsun ilinin 5 yılda çokça Acil durum olayını yaşadığını bize göstermekte. Bu yaşanan olaylarda can kayıplarının en çok yaşandığı olaylara baktığımızda temelinde insan olan trafik kazası, boğulma ve kayıp olayları olduğunu görmekteyiz. İncelediğimiz 5 yıllık ihbar verilerinde yaşanan herhangi bir büyük afet yaşanmadığı görülmekte. Bundan dolayı çalışmamızda ihbarları acil durum olayları olarak değerlendirmek mümkün görünürken Samsun İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü'nün çalışmalarını afet zamanı dışında tamamen normal hayat olarak ele alabiliriz. Gelişmiş ülkelerde uygulanan tek numara sistemi örneğin Amerika Birleşik Devletleri 911 sistemi veya Almanya 112 sistemi gibi ülkemizde de tek numara sistemine geçilmiş durumda. İşleyiş açısından bu ülkeler ile farklı bir sistem kullanılsa da yeni kurulan 112 acil çağrı merkezlerinin temel amacı diğer ülkelerle aynı amacı hedeflemektedir. Bu amaç; İnsanların daha hızlı ilgili kurumdan hizmet almasını sağlamaktır.

İncelenen ihbarlar neticesinde Samsun il afet ve acil durum müdürlüğü afet ve acil durum yönetim merkezine gelen 983 ihbarın sadece 220 (%22,4)' üne acil müdahale ekibi yönlendirilmiştir. 983 ihbarın 672 (%72,8)'ine Diğer kamu kurumları yönlendirilmiştir. Buda bize gösteriyor ki acil müdahale ekibi olan kurumların acil numaralarının tek çatı altında toplanarak yeni nesil 112 çağrı merkezlerinin açılması gelen ihbarların ihbarın konusuyla alakalı kuruma direkt olarak iletilerek vatandaşın

daha hızlı hizmet alamsına ayrıca il afet ve acil durum yönetim merkezlerinin yükünü de azaltması beklenmektedir. 112 acil çağrı merkezleri kuruluş, görev ve çalışma yönetmeliğine göre 112 acil çağrı merkezi müdürlüğünün görevleri arasında araştırmada çıkan sonucu destekler nitelikte şu madde vardır. İl genelinde; il emniyet müdürlüğü, il jandarma komutanlığı, belediyeler, varsa sahil güvenlik bölge veya grup komutanlığı, doğa koruma ve milli parklar bölge veya şube müdürlüğü, orman bölge veya işletme müdürlüğü, il afet ve acil durum müdürlüğü, il sağlık müdürlüğü ile valilikçe belirlenen diğer kurumların görev alanına giren acil çağrıları 24 saat sürekli erişim esasına göre karşılamak ve bu hususta gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

T.Clemens ve arkadaşlarının 2016 yılında yatıkları bir araştırmaya göre 2008 ve 2012 yılları arasındaki boğulma vakaları incelenerek Kanada'da su kaynaklı ölümlerin çoğunun (% 55,7) Mayıs'tan Ağustos'a kadar olan sıcak aylarda meydana geldiği tespit edilmiş. Yaz aylarında boğulan kişilerin yaş aralığı 5-14 (% 76.6) olarak belirlenmiştir. A.Turgut ve İ.Orhan' ın 2018 de yaptığı bir çalışmada ise Samsun ilinde 2005 ve 2010 yılları arasında yapılan bir çalışmada suda boğulma olayları incelenmiştir. Bu çalışmaya göre en çok boğulma vakalarının görüldüğü aylar %71 ile haziran, temmuz ve ağustos olduğu görülmüştür. Bu çalışmada incelenen 100 boğulma vakasında 61 vakada 1 kişi boğulurken 11 vakada (%22) 2' şer kişi, 3 vakada (%9) 3'er kişi ve 2 vakada da (%8) 4' er kişinin hayatını kaybettiği görülmüştür.

Bizim çalışmamızda da boğulma vakalarının %71,4'ü yaz aylarında gerçekleştiği saptanmıştır. Bu da bize çalışmamızın sonucunun diğer çalışmalar ile benzerlik gösterdiğini söyleyebiliriz. Ayrıca Turgut ve Akdağ (2017)'ın yaptığı araştırma sonucuna göre inceledikleri boğulma vakalarının %67'sinde 1'er kişi hayatını kaybederken %12'sinde 2'şer kişi hayatını kaybettiği görülmüştür. Çalışmamızda ise % 71,4' ünde 1 kişi, %21,4'ünde 2'şer kişi ve %7,1'inde 3'er kişi hayatını kaybetmiştir. Bu oranlarda yapılan diğer çalışma ile benzerlik göstermektedir.

M.Bahadır (2014) çalışmasında 1975 ve 2012 yıllarında ki sellerin aylara göre dağılımını göstermiş ve en fazla sel olayının yaşandığı mevsim olarak toplam sel olaylarının %63,4 ü yaz aylarında meydana geldiği görülmüştür. Çalışmamızda da sel ve su baskını olaylarının %63,2 si yaz aylarında meydana geldiği tespit edilmiştir ve bundan yola çıkarak samsun ili için 1975 yılından 2019 yılına kadar mevsimsel su baskını olaylarında zamanın değişmediğini söyleyebiliriz.

T.Kox ve arkadaşlarının 2018 yılında Almanya’ da 27 Sivil koruma otoritesi üyesiyle yapılan çalışmada meteoroloji erken uyarı sistemlerinin yeterli doğruluğu vermediği ve bu yüzden acil müdahale yöneticilerinin çok fazla gelen bilgiyi karşılaştırarak müdahalelerde zaman kaybının fazla olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca Almanya’da gerçekleşen aşırı yağışlar yüzünden acil müdahale olaylarının arttığı ve bu olaylara müdahalelerin daha zor olduğu ifade edilmektedir. Samsun il afet ve acil durum il müdürlüğü afet ve acil durum yönetim merkezine 2014 ve 2018 yılları arasında gelen 983 ihbarın %9,2’si (90) Su taşkını/sel olayı olduğu görülmektedir. Yıllık ortalaması 18 olaya denk gelirken bu olaylarda yaralanma ve ölümlü vaka olmadığı tespit edilmiştir. Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığının yayınladığı Afet yönetimi kapsamında 2019 yılına bakış ve doğa kaynaklı olay istatistikleri raporunda ise 2019 yılında Türkiye geneli 499 su taşkını/sel olayı meydana geldiği tespit edilmiştir. İlk sırada 81 olayla Samsun ilinin olduğu ve yıllık oranda ise tam %450 oranında su taşkını/sel olaylarının arttığı görülmüştür. Yine aynı raporda yer verilen bilgiye göre 23 Ağustos 2019 yılında gerçekleşen Samsun selinde 2 vatandaşımız hayatını kaybetmiştir. Küresel ısınmanın Samsun ilindeki düzensiz yağışlara neden olması ve bu yüzden insan hayatı kaybetmesine neden olan sel ve su taşkını olaylarının arttığı görülmektedir. Küresel ısınmanın etkileri Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeleri olumsuz yönde etkilerken Almanya gibi gelişmiş ülkeleri de olumsuz yönde etkilediği görülmektedir.

Samsun ilinde 3-4 Temmuz 2012 yılında meydana gelen aşırı yağış sonucu sel afetinden dolayı 12 vatandaşımız hayatını kaybetmiştir. 1490 konut ve iş yeri selden dolayı zarar görmüştür (M.Bahadır, 2014). İncelediğimiz sel su taşkını olaylarında ise can kaybı yaşanmamıştır. Olaylar sadece maddi hasar ve mahsur kalan vatandaşları kurtarma ile sonuçlanmıştır. Buda bize 2012 yılında yaşanan sel felaketinden sonra Samsun il afet ve acil durum il müdürlüğünün su baskınlarına karşı etkili yöntemler geliştirerek başarılı olduğunu göstermektedir.

A.Kanaan ve arkadaşlarının 2009 yılında yaptıkları bir çalışmada İspanya’nın Madrid kentinde 2006 ve 2007 yıllarında meydana gelen trafik kazalarını incelemişler. Varılan sonuçlardan biri trafik kazalarının 2006 yılında % 75.4 ü 2007 yılında ise % 61.5’i 08:00 ve 19:00 saatleri arasında yani gündüz vakitlerinde meydana geldiği görülmüştür.

A.Şişman ve arkadaşlarının 2014 yılında yaptığı bir araştırmaya göre Samsun ilinde meydana gelen trafik kazalarının saat aralıkları değerlendirilmiştir. Bu araştırmaya göre trafik kazalarının 14:00 ve 19:59 saatleri arasında en çok gerçekleştiğini göstermişlerdir. Bizim çalışmamızda ise trafik kazası ihbarı en çok 18:00 ve 00:00 saatleri arasında gelmiştir. Bu çalışmayla örtüşmeme sebebi afet ve acil durum yönetim merkezine ihbar edilen trafik kazalarının çoğunlukla sıkışmalı trafik kazaları olmasıdır.

Başka bir çalışmada ise A.Nişancı ve K.Şahin (2003) Samsun ilinde 2002 yılında meydana gelen trafik kazalarını inceleyerek şu sonuca varmıştır. Bu çalışmaya göre ölümlü ve yaralanmalı kazaların %32'si yaz aylarında meydana gelmiştir. Çalışmamızda yaptığımız incelemeye göre afet ve acil durum müdürlüğüne gelen trafik kazası ihbarlarının %42,5'i yaz aylarında yapılmıştır. İhbar edilen bu trafik kazalarının %73,8 i ölümlü ya da yaralanmalı vaka olarak kaydedilmiştir.

Yaz aylarında trafik kazalarının artış sebebi Samsun ilinin Doğu Karadeniz ile İstanbul Ankara gibi büyükşehirlerin arasında bağlantı yolu olması gösterilebilir. Yaz aylarında artan yolculuklar Samsun da trafik kazalarında da artışa sebep olduğu görülmektedir. Samsun ili ilçeleri şehir merkezine uzak olsa da Afet ve Acil durum müdürlüğü acil müdahale ekipleri trafik kazalarının % 77,5'ine 1 saatin altında müdahale ederek ihbarı sonlandırdığı tespit edilmiştir. Trafik kazası ihbarlarının %18,8'ine ise 1-5 saat arasında müdahale edildiği görülmüştür bunun sebeplerinden birisi Samsun ilini ilçelerinin çok uzak mesafede olması bir diğeri ise sıkışmalı trafik kazalarının çok uzun süren kurtarma operasyonlarına sebep olmasıdır.

G.Yılmaz'ın (2018) yaptığı bir çalışmada Samsun Büyükşehir Belediyesi İlkadım İtfaiye şefliğinin 2016 yılı olayları incelenmiş bütün olaylar içerisinde müdahale ettiği trafik kazası oranı sadece %4,8'dir. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Dairesi Başkanlığı'nın 2014 yılı faaliyet raporuna göre de trafik kazaları %7 ile yine son sıralarda yer almıştır. Samsun İl Afet ve Acil Durum İl Müdürlüğü Acil Müdahale ekiplerinin ise müdahale ettiği olaylar arasında trafik kazası %24,5 ile ilk sırada yer almaktadır.

Çalışmamızda değerlendirilen 983 ihbarın 220'sine Samsun İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü Acil Müdahale ekipleri müdahale etmiştir. Yıllık ortalama aldığımızda ise yıl ortalaması 44 olay yapmaktadır. Afet ve Acil Durum Yönetim

Başkanlığının yayınladığı Afet yönetimi kapsamında 2019 yılına bakış ve doğa kaynaklı olay istatistikleri raporuna göre Samsun İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü'nün müdahale ettiği olay sayısı 43'dür. Yayımlanan raporda göz önünde bulundurulduğunda çalışmamızın ortaya çıkardığı veri ortalaması diğer raporlarla da örtüşmekte olduğu görülmüştür (www.afad.gov.tr, 2021)

Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığının yayınladığı Afet yönetimi kapsamında 2019 yılına bakış ve doğa kaynaklı olay istatistikleri raporuna bakıldığında Türkiye geneli 3724 olaya AFAD ekipler tarafından müdahale edildiği görülmektedir. Bu olayların ilk sırasında ise %21 ile mahsur kalma olayı yer alırken ikinci sırada %18 ile kayıp olayları üçüncü %16 ile ulaşım kazaları yer almıştır. Samsun il afet ve acil durum müdürlüğü verilerine bakıldığında ise beş yılda en çok alınan veriler %37,3 ile mahsur kalma olaylarıdır. Ancak Samsun il afet ve acil durum müdürlüğü acil müdahale ekiplerinin müdahale ettiği olayların ilk sırasında %24,5 ile trafik kazaları ikinci sırada %21,4 ile kayıp olayları mahsur kalma olayları ise %9,1 ile üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir. Bunun nedenin ise Mahsur kalma olaylarının %50,7 sine SBBB ve İlçe belediye ekiplerinin yönlendirilmiş olmasından dolayı olduğu görülmüştür.

İncelenen ihbarlar da ki olaylarda ölüm görülme sıklığı ilk sırada %89,3 ile boğulma, %26,3 ile trafik kazası, %3 ile de kayıp olayları görülmektedir. Alınan bu ihbarlara SİAADM acil müdahale ekipleri arama veya sıkışan kişiyi çıkarmaya gitmektedir. Bu sonuçla beraber SİAADM acil müdahale ekiplerinin müdahale ettiği olayların çoğunun ölümlü vaka olarak geçiyor olması acil müdahale ekiplerinin sorumlu olmadığını göstermektedir. SİAADM afet ve acil durum yönetim merkezinin çalışmalarına bakıldığında ise 983 ihbarların %5,5'in de ölümlü vaka görülmüştür. Bu vakalarında %92,3 boğulma ve kayıp olaylarıdır. Buda bize SİAADM Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezinin yönlendirme yaptığı ihbarlar başarılı bir şekilde sonuçlandırılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Samsun ilinin geniş bir havzaya sahip olması nedeniyle tek bir noktadan çıkış yapan acil müdahale ekibi en çok ölümlü ve yaralanmalı vaka görülen trafik kazalarına zamanında yetişmesi mümkün görülmemektedir. Bu da araçta mahsur kalan kazazedelerin hayatlarını tehlikeye sokmaktadır. Samsun' un her ilçesinde en az bir ekibi bulunan SBBB itfaiye amirliğinde çalışan personelin trafik kazalarına yönelik kurtarma çalışmaları ile ilgili yetenekleri geliştirilebilir ve trafik kazalarına daha hızlı bir müdahalede bulunulabilir. Veya Acil Yardım ve Afet Müdahale ekiplerinin ilçelerdeki oluşumu sağlanabilir. Samsun Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezinin 7/24 saat esasına göre çalıştığı yönetmelik gereği belirtilmiştir. Bu sistem ile çalışmak için en az dört personele ihtiyaç duyulmaktadır. Yeni kurulan 112 çağrı merkezleri sayesinde Samsun İl afet ve Acil Durum Müdürlüğünün sadece kendi üzerine düşen olaylara gideceği düşünülür ise bu 4 personelin yıllık sadece ortalama 44 olayı kayıt altına alıp ekip yönlendirmek için görev yapacağı söylenebilir.

Çalışmamız Mahsur kalma ve hasta nakli olaylarında müdahale eden ve vatandaşların kurtulmasına yardımcı olan kurumun SBBB ve İlçe belediye ekipleri olduğunu göstermektedir. Afet Yönetim Merkezine gelen 983 ihbarın 583 tanesinin mahsur kalma ve hasta nakli olduğu görülmüştür. Aynı zamanda mahsur kalma ve hasta nakli olaylarının kış aylarında meydana geldiği de tespit edilmiştir. Bu açıdan kurulan 112 çağrı merkezlerinde kış aylarında Samsun Büyükşehir Belediye Başkanlığına bağlı iş makinelerinden sorumlu personellerden bir kişinin 7/24 saat esasına göre görevlendirilmesi olaylara daha erken müdahale için faydalı olacağı düşünülmektedir.

Samsun ilinde nehir ve derelerin çokluğunun yanı sıra Karadeniz'e sahili olması nedeni ile boğulma olaylarının sıklıkla yaşandığı görülmektedir. Çalışmamızda incelediğimiz boğulma vakalarının büyük bir çoğunluğunun yaz aylarında meydana geldiği belirlenmiştir. Samsun İl Afet ve Acil Durum müdürlüğü ile Samsun İl Milli Eğitim Müdürlüğü arasında bir çalışma yapılarak ilköğretim seviyesindeki öğrencilere sudaki tehlikeler ile ilgili bir eğitim verilmesi sonucunda boğulma vakalarının azalacağı düşünülmektedir. Aynı zaman da sahil şeridinde ve nehre yakın yerleşim yerlerinde

yaşayan ebeveynlere de sudaki tehlikeler konusu hakkında eğitimler yapılması boğulma vakalarının da azalmasına olanak sağlayacağı düşünülmektedir.

Samsun ilinin farklı coğrafi yapısı ve yaşanan kayıp olaylarının fazlalığı düşünüldüğünde Samsun İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü personellerinin çok zaman harcadığı görülmektedir. Kayıp olaylarının daha hızlı bir şekilde sonlandırılması için STK'lar ile protokoller yapılarak kayıp arama çalışmalarına dâhil edilebilirler. Ayrıca AFAD gönüllüleri de kayıp olaylarında arama çalışmalarına dâhil edilerek insan gücü artırılabilir. Bu çalışma insan gücünün artmasını ve daha geniş bir alanın daha hızlı tarama yapılmasını sağlayabilir.

Sel ve su taşkınları Samsun için gelecekte kaçınılmaz bir doğa olayı olduğu görülmektedir. Yaşanacak olan sel ve su taşkınlarından en az hasarı almak için Samsun Valiliği, Samsun Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri, DSİ 7. Bölge Müdürlüğü, Meteoroloji 10 Bölge Müdürlüğü ve SİAADM ortak bir çalışma yaparak sellerin ve su taşkınlarının önlenmesine yönelik ayrıca erken uyarı sistemlerinin kurulmasına yönelik çalışma yapılabilir.

Genel olarak çalışmamızın bütününe baktığımızda SİAADM Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezinin gelen ihbarları başarılı bir şekilde yöneterek olaylarda ölüm ve yaralanmaları en aza indirdiği görülmüştür. İhbar kayıtlarında tespit edilen ölümlü ve yaralanmalı olaylar trafik kazası, boğulma, kayıp gibi olaylardır. Bu olaylar ihbar edildiğinde ölüm vakası gerçekleşmiş oluyor. Buda bizlere SİAADM ekipleri olaya müdahale etmeden önce aslında ölümlü vaka bulunan olaya müdahaleye gittiklerini söyleyebiliriz. Tutulan ihbar raporlarında olaylarda etkilenen kişilerin yaş ve cinsiyet özellikleri de kayıt altına alınabilir ise ileride yapılacak olan çalışmalarda daha verimli sonuçlar elde edilebilir.

KAYNAKÇA

- Akdağ S. E. (2002). Mali yapı ve denetim boyutlarıyla afet yönetimi, Sayıştay Başkanlığı Araştırma-İnceleme Dizisi, Birinci Baskı
- Akdağ M. (2005). Halkla ilişkiler ve kriz yönetimi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (14), ss. 1-20.
- Akdemir A. D. (2007). Afetler özel ihtisas komisyonu kurumsal yapı alt komisyonu raporu
- Akyel, R. (2005). Türkiye kamu yönetiminde afet yönetimi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14(1), 15-29.
- Bahadır, M. (2015). Samsun'da meydana gelen 4 temmuz ve 6 ağustos 2012 taşkınlarının iklimatik analizi. Coğrafya Dergisi, 0 (29) , 28-50 .
- Boduroğlu M. H. (2017). Doğal afet yönetiminde etkinlik, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, <http://www.trakya2023.com/uploads/docs/280620133V20YA.pdf>, Erişim Tarihi: 22.11.2017.
- Clemens, T. Tamim, H., Rotondi, M., ve Macpherson, A. K. (2016). A population based study of drowning in Canada. BMC Public Health, 16(1), 1-8.
- Denizlioğlu A. Z. A. ve AKBAŞ M. (2008). Yerleşim yeri seçiminde yerbilimlerinin önemi ve Samsun'un afet riskleri, TMMOB Samsun Kent Sempozyumu, ss.204-207, Samsun.
- Ergünay O. (2009). Afet yönetimi: genel ilkeler, tanımlar, kavramlar https://www.academia.edu/1983074/Afet_Yönetimi_Nedir, Erişim Tarihi:12.10.2017
- Ergünay, O. ve Özmen, B. (2013). Afet yönetimi açısından Van depreminden elde edilen dersler, 2. Türkiye Deprem Mühendisliği ve Sismoloji Konferansı, 25-27.
- Göktürk İ. ve Yılmaz, M. (2017). Türkiye'de 2000'li yılların başında afet politikaları ve karşılaşılan sorunlara ilişkin dönemsel bir değerlendirme,

International Journal of Disciplines Economics&Administrative Sciences Studies, Vol:3, Issue:2, ss.115-134.

Güler, H. H. (2008). Zarar azaltmanın temel ilkeleri. Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri, 35-50.

Hekimoğlu B. Altındeğer M. ve Demirbaş A.R. (2007). Samsun ilinin fiziki durumu ve avantajları, Çiftçi Eğitimi ve Yayım Şube Müdürlüğü, Samsun.

Hosseini M. ve Izadkhah Y. (2006). "Earthquake disaster risk management planning in schools", Disaster Prevention and Management: An International Journal, Vol. 15 Issue: 4, ss.649-661.

Kadioğlu, M. (2008). Modern, bütünleşik afet yönetimin temel ilkeleri. Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri, 1.

Kadioğlu M. (2011). Afet yönetimi beklenilmeyeni beklemek en kötüsünü yönetmek, Birinci Baskı, İstanbul.

Kocalan F. (2019). Doğal afetlerde arama ve kurtarma çalışmalarının afet özelliğine göre belirlenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Jia Z. Shi Y. Jia Y. ve Li D. (2012). A framework of knowledge management systems for tourism crisis management, Procedia Engineering, 29, ss. 138-143

Kox, T., Lüder, C., ve Gerhold, L. (2018). Anticipation and response: Emergency services in severe weather situations in Germany. International Journal of Disaster Risk Science, 9(1), 116-128.

Kanaan, A., Huertas, P., Santiago, A., Sánchez, J. A., ve Martínez, P. (2009). Incidence of different health factors and their influence on traffic accidents in the province of Madrid, Spain. Legal Medicine, 11, S333-S336.

Nişancı, A., ve Şahin, K. (2003). Trafik ve Yol Güvenliği İle Yer şekilleri ve Hava Koşulları Arasındaki İlişkiler: Samsun Örneği. Kastamonu Eğitim Dergisi, 467.

Oktay, C. (2002). Afetlerde hastane öncesi müdahale ve triyaj. Sted Dergisi, 11(4), 136-139.

Orhan, İ., ve Turgut, A. (2018). Samsun ilinde suda boğulma vakalarının incelenmesi. İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 8(1), 11-23.

- Özmen, M. T. (2007). Deprem ve Antalya'nın depremselliği. TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Antalya Şubesi, Antalya.
- Öztürk, K. (2002). Heyelanlar ve Türkiye'ye etkileri. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22(2).
- Şahin, N. (2009). Afet yönetimi ve acil yardım planları. TMMOB İzmir Kent Sempozyumu, 131.
- Şişman, A., Sesli, F. A., ve Karaca, A. (2010). Samsun kent içi trafik kazalarının cbs yardımıyla irdelenmesi, III. Uzaktan Algılama ve Coğrafi Bilgi Sistemleri Sempozyumu, Kocaeli
- Taştekin, A. T. (2003). Meteoroloji ve çığ. Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Turgut, A., ve Akdağ, E. (2017). Gaziantep ilinde suda boğulma vakalarının incelenmesi. Mediterranean Journal of Humanities, 7(2), 437-444.
- Turan, M., Dengiz, O., ve Turan İ.D. (2018). Samsun ilinin Newhall modeline göre toprak sıcaklık ve nem rejimlerinin belirlenmesi. Türkiye Tarımsal Araştırmalar Dergisi, 5(2), 131-142.
- United Nation (UN); (2009), UNISDR Terminoloji on Disaster Risk Reduction, Geneva Switzerland, May 2009.
- Ural D., Özmen B., Çoban H., ve Yılmaz S.; (2014). Afet yönetiminde etkinlik, T. C. Kalkınma Bakanlığı Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Onuncu Kalkınma Planı 2014-2018, Ankara.
- Uşkay, S., & Aksu, S. (2002). Ülkemizde taşkınlar, nedenleri, zararları ve alınması gereken önlemler. Türkiye Mühendislik Haberleri, 47(4-6), 133-136.
- Yılmaz, C. (2018). Afet yönetiminde müdahale ekiplerinin organizasyonunda yaşanan yönetsel sorunlar: Van depremi örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal tez merkezi. (510678)
- Yılmaz, G. (2018). Samsun büyükşehir belediye itfaiyesi İlkadım bölge grup amirliği 2016 yılı kayıtlarının afet yönetimi açısından analizi. (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal tez merkezi. (498004)
- Zincir O., ve Yazıcı S.; (2013). Kriz yönetimi ve afetlerde sosyal medya kullanımı, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 49, ss. 65-82.
- AFAD; <https://www.afad.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 08.09.2020

Dünya sağlık örgütü: <http://www.who.int/hac/about/definitions>, Erişim Tarihi: 12.12.2017

EM-DAT: The ofda/cred international disaster database: Universite Catholique de Louvain, Brussels, Belgium, www.emdat.be, Erişim Tarihi: 14.03.2016

<https://www.112.gov.tr/istanbul/112-acil-cagri-merkezi-yonergesi>. Erişim tarihi; 14.01.2021

<https://samsun.afad.gov.tr/>. Erişim tarihi; 11.02.2021

Resmi Gazete; <http://mevzuat.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 08.09.2020

T.C Kùltür ve Turizm Bakanlığı: <https://samsun.ktb.gov.tr>, Erişim tarihi;25.11.2020

UNISDR; (2009), Terminology on disaster risk reduction, http://www.unisdr.org/files/7817_UNISDRTerminologyEnglish.pdf, Erişim Tarihi: 12.11.2017.

EKLER

EK 1. Veri Kullanım İzin Belgesi

T.C.
SAMSUN VALİLİĞİ
İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü

Sayı : 95228764-622.03-E.31636

26.02.2020

Konu : Veri Talebi-Abdurrahman ORUÇ hk.

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : 20.02.2020 tarihli ve 48376875-1040 sayılı yazınız.

İlgi yazı ile müdürlüğümüz Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi tarafından alınan ihbarlar istenmiş olup; ilgili tarihlerde alınan ihbarlar ekte gönderilmiştir. Ayrıca yapılan çalışma sonucunun müdürlüğümüz ile paylaşılması hususunda;

Bilgi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır

İbrahim AVCI

Vali a.

Vali Yardımcısı

Ek : 1 Adet CD

Not: 5070 sayılı elektronik imza kanununun 5.maddesi gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

İstiklal Mahallesi 928. Cadde No:26 Atakum/SAMSUN
Telefon No: (362) 312 23 23 Belge Geçer No: (362) 439 05 63
E-posta: samsun.bilgi@afad.gov.tr İnternet Adresi: samsun.afad.gov.tr

Bilgi için: Erhan BİLGİN
Enformasyon Memuru
Telefon No: (362) 312 23-1055

EK 2. Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Proje Onay Formu

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

(Proje Onay Formu)

TARİH :
YER :
KATILIMCILAR :

BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU PROJE ONAY FORMU	
Projenin Adı:	ACİL DURUM VE AFETLERDE SAMSUN AFAD YÖNETİMİ
Projenin Niteliği:	TEZ ÇALIŞMASI
Proje Araştırmacıları:	Doç. Dr. Afşin Ahmet KAYA Abdurrahman ORUÇ
Proje Yürütücüsünün Haberleşme Bilgileri:	Doç. Dr. Afşin Ahmet KAYA- Abdurrahman ORUÇ:
Araştırmanın Amacı:	Samsun ilinde meydana gelen Sel, Deprem, Yangın, Trafik kazası, KBRN, Orman Yangınları, Mahsur kalma, Heyelan, Kayıp, Boğulma gibi olayların incelenerek Samsun Afet ve Acil Durum İl Müdürlüğü Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezinin olaylara müdahale yöntemi, kurumlara yönlendirilmesi ve sonuçlandırılması araştırılacaktır.

Araştırmanın Gerekçesi:	Ülkemizde bulunan 81 İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi 122 nolu acil ihbar hattı üzerinden 24 saat esasına göre görev yapmaktadır. 112, 155, 156 vb. Acil İhbar değerlendiren kurumların çözemediği konularda vatandaşlar 122 nolu ihbar hattını arayarak Acil müdahale gerektiren olayları bildirmektedirler. Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi Bu ihbarları değerlendirerek gerekli kurumları yönlendirmektedir. 2009 yılında kurulan AFAD günümüzde bütün Acil durum ve Afetlerde ilk sorumlu pozisyonundadır. Bu nedenle İç İşleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı Samsun İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezinin 01.01.2014 ve 01.01.2019 yılları arasında yaptığı çalışmalar değerlendirilerek daha verimli yönetim ve müdahalenin belirlmesi mümkündür. Ülkemizde 112 Komuta Kontrol Merkezi uygulaması bazı pilot illerde uygulanarak tek numaradan bütün kurumlara ulaşmak mümkündür. Ancak yaşanan bazı zaman aksaklığından dolayı yeterli verim alınamamaktadır. Bunun bir benzer örneğini uygulayan Samsun Afad aldığı ihbarları değerlendirerek ilgili kurumları yönlendirmektedir. İnsan hayatı söz konusu olduğunda zaman ekiplerin aleyhinde işlemektedir. Samsun Afad'ın ihbar kayıtlarını inceleyerek en hızlı müdahale yöntemini belirlemek gerekmektedir.
Araştırmanın Yöntemi:	Çalışmamız da ihbar kayıtlarının sayısal olarak analiz yöntemi istatistik programı olan SPSS programı kullanılarak yapılacaktır. Araştırmamızın sınırlılığı sadece Samsun ilini ve 01.01.2014 ve 01.01.2019 tarihleri aralığını kapsayacaktır.

Kullanılacak
biyolojik,
psikolojik ve
teknik vb. tüm
yöntemleri
açıklayan etik ile
ilgili özet:

Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi öğretim üyelerinden Sayın Doç. Dr. Afşin Ahmet KAYA 'nın
"Acil Durum ve Afetlerde Samsun AFAD Yönetimi" adlı projesi değerlendirilmiştir.

Proje etik açısından uygun bulunmuştur.

Projenin etik açısından geliştirilmesi gerekmektedir.

☐

Proje etik açısından uygun bulunmamıştır.

☐

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Abdurrahman ORUÇ
Doğum Yeri ve Tarihi :

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi :Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Acil Yardım ve Afet Yönetim Bölümü (2006-2010)
Yüksek Lisans Öğrenimi :Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Afet Yönetim Ana Bilim Dalı (2019-...)
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce (orta)

İş Deneyimi

Stajlar :Çanakkale Devlet Hastanesi Acil Polikliniği (2007-2008)
Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanlığı İtfaiye Daire Başkanlığı (2008-2009)
Çalıştığı Kurumlar :Samsun İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü (2011-2017)
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Üzümlü Meslek Yüksekokulu (2017-halen)

Tarih : 09.06.2021